

CHEMIE ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ I

Environmentální procesy

(03)

Problémy životního prostředí v ČR

Ivan Holoubek

RECETOX, Masaryk University, Brno, CR

holoubek@recetox.muni.cz; <http://recetox.muni.cz>

Vývoj emisí v ČR (ČSSR)

Konec 90. let

❖ odsíření

2007-2008

❖ Povinnost plnit plán snížení emisí jako součást Národního programu snižování emisí stávajících zdrojů

2016-?

❖ domácí topeniště

❖ doprava

❖ (náklady)

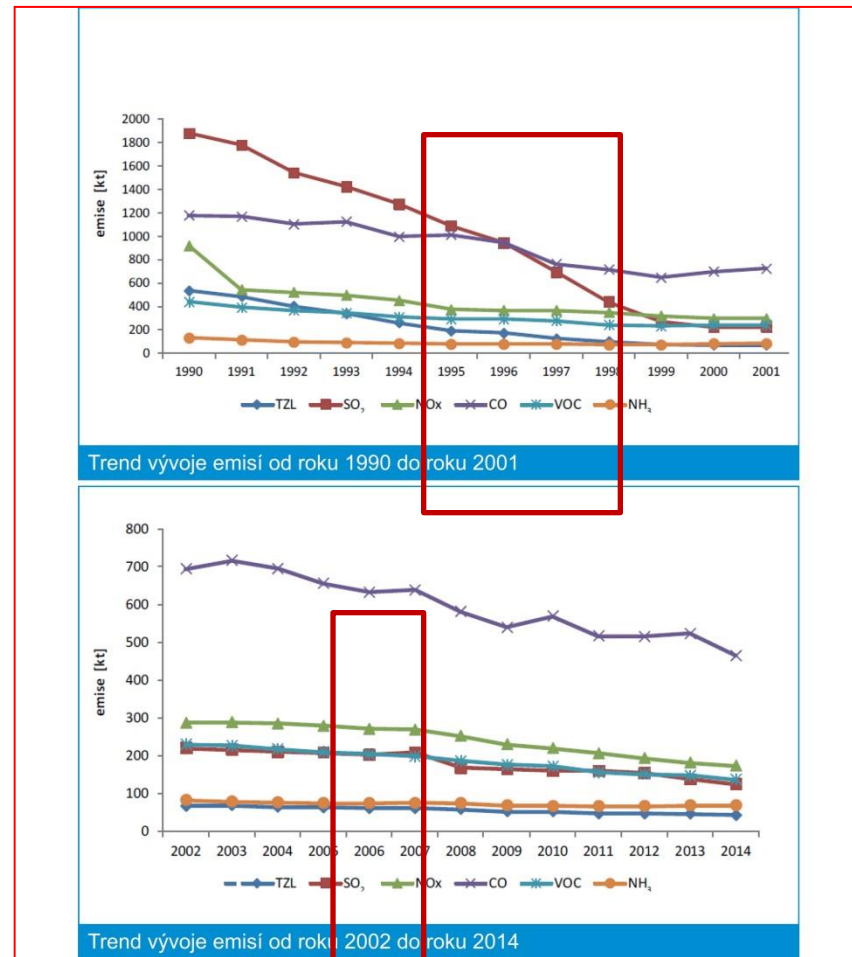

FIGURE 1

Gross domestic product and energy consumption in the Czech Republic

From 1989 to 1993, gross domestic product plummeted with energy consumption. Although GDP is steadily improving, energy consumption is not rising.

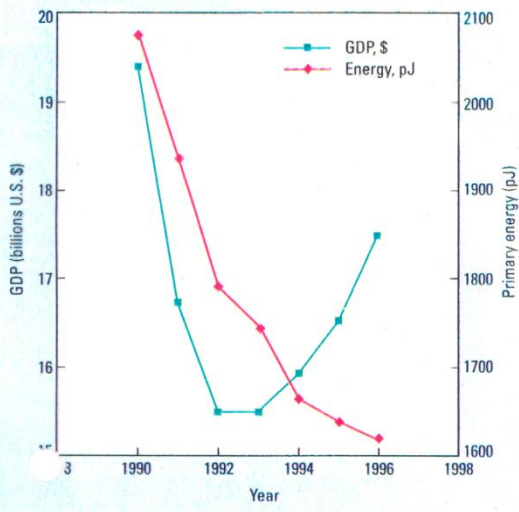
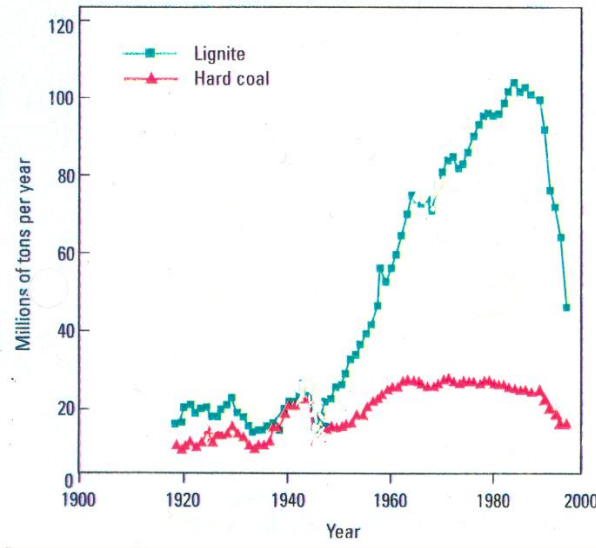

FIGURE 2

Coal mining in the Czech Republic and Slovakia

Coal mining in this region rose sharply during the Communist period from 1947 to 1989. Much of the coal mined was high-sulfur lignite. Declines have been precipitous as the countries' economies change.

Trendy výroby v ČR 1990-1995

FIGURE 3

Sulfur dioxide concentrations in the Czech Republic

Measurements taken in Prague, at Ostrava, near the Czech border with Poland, and in North Bohemia, near the border with the former East Germany, show a decline in sulfur dioxide emissions since the mid-1980s.

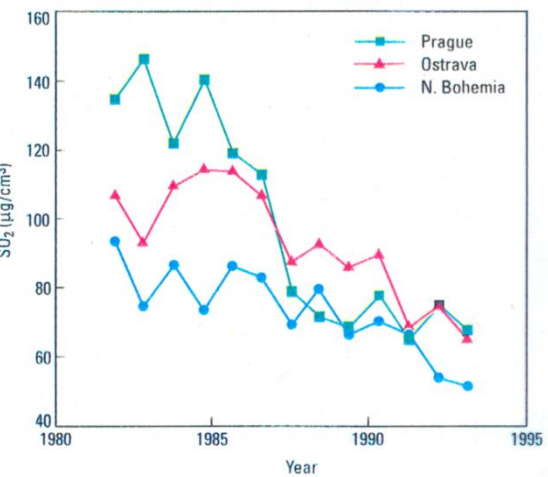
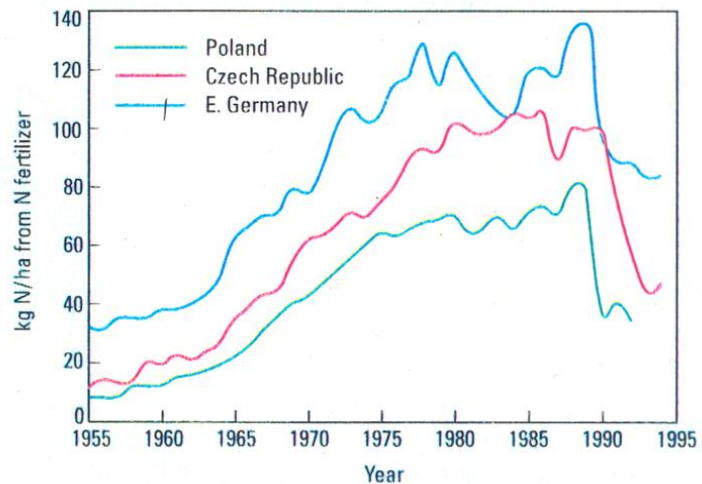

FIGURE 4

Nitrogen-based fertilizer use

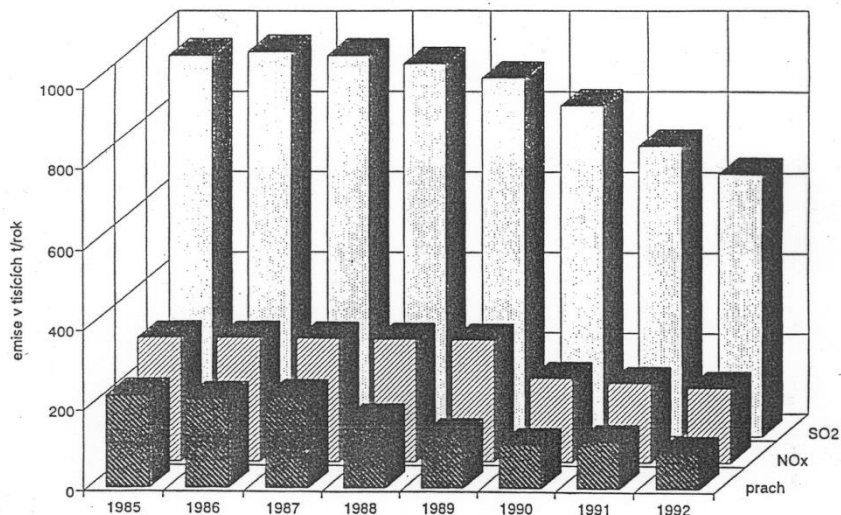
Since 1988, there has been a 30-50% decline in application rates of nitrogen fertilizers.

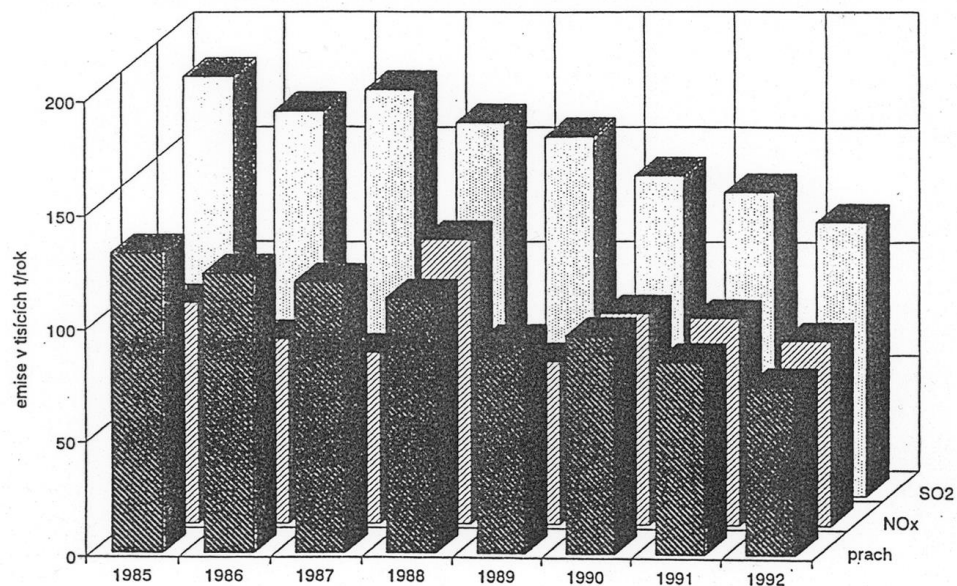
ironment

Trendy vývoje znečištění ovzduší v ČR 1985-1992

Obr. VIII.3.1 Vývoj ročních emisí hlavních znečišťujících látek v letech 1985-1992 – severočeský region

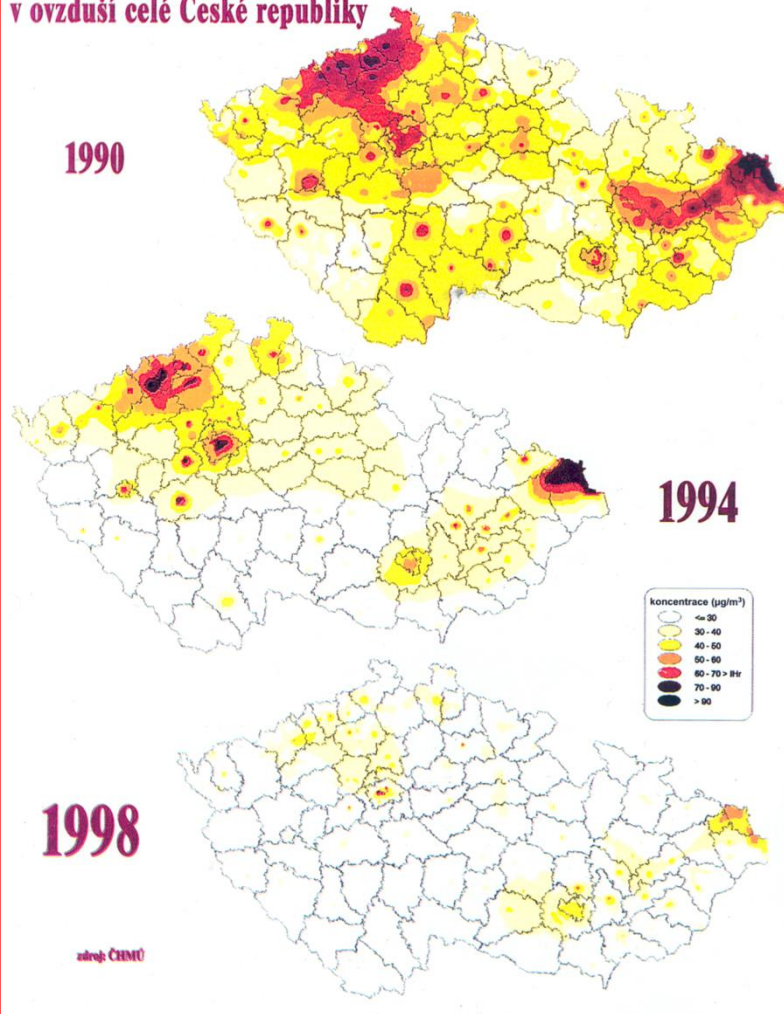

Obr. VIII.4.1 Vývoj ročních emisí hlavních znečišťujících látek v letech 1985-1992 – severomoravský region

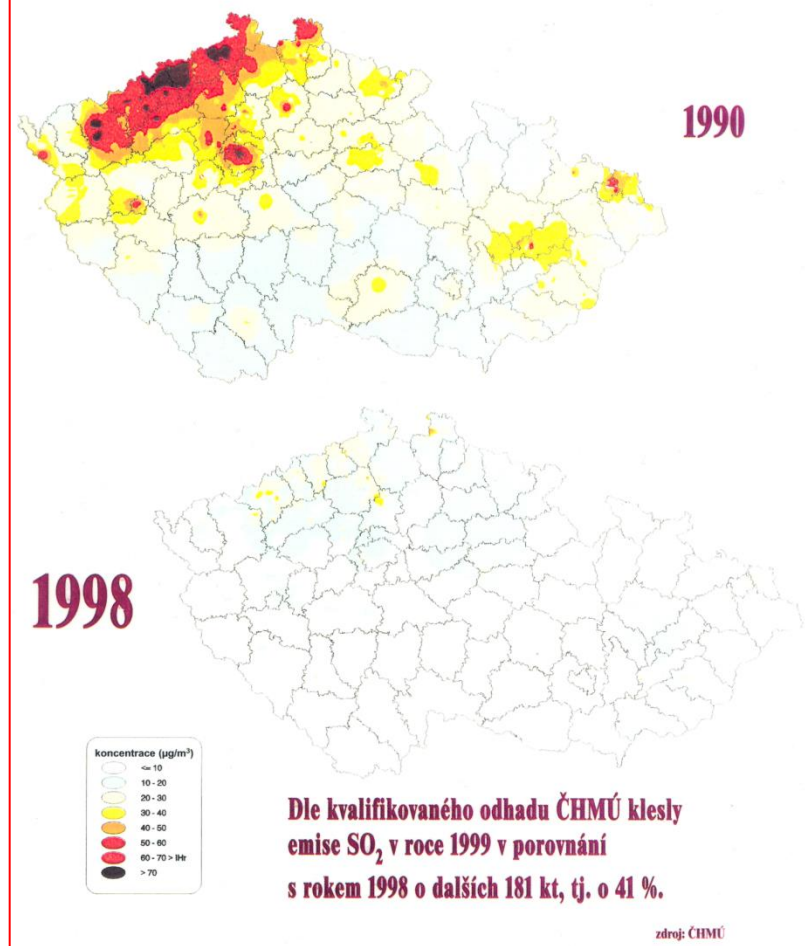

Trendy vývoje znečištění ovzduší v ČR 1990-1998

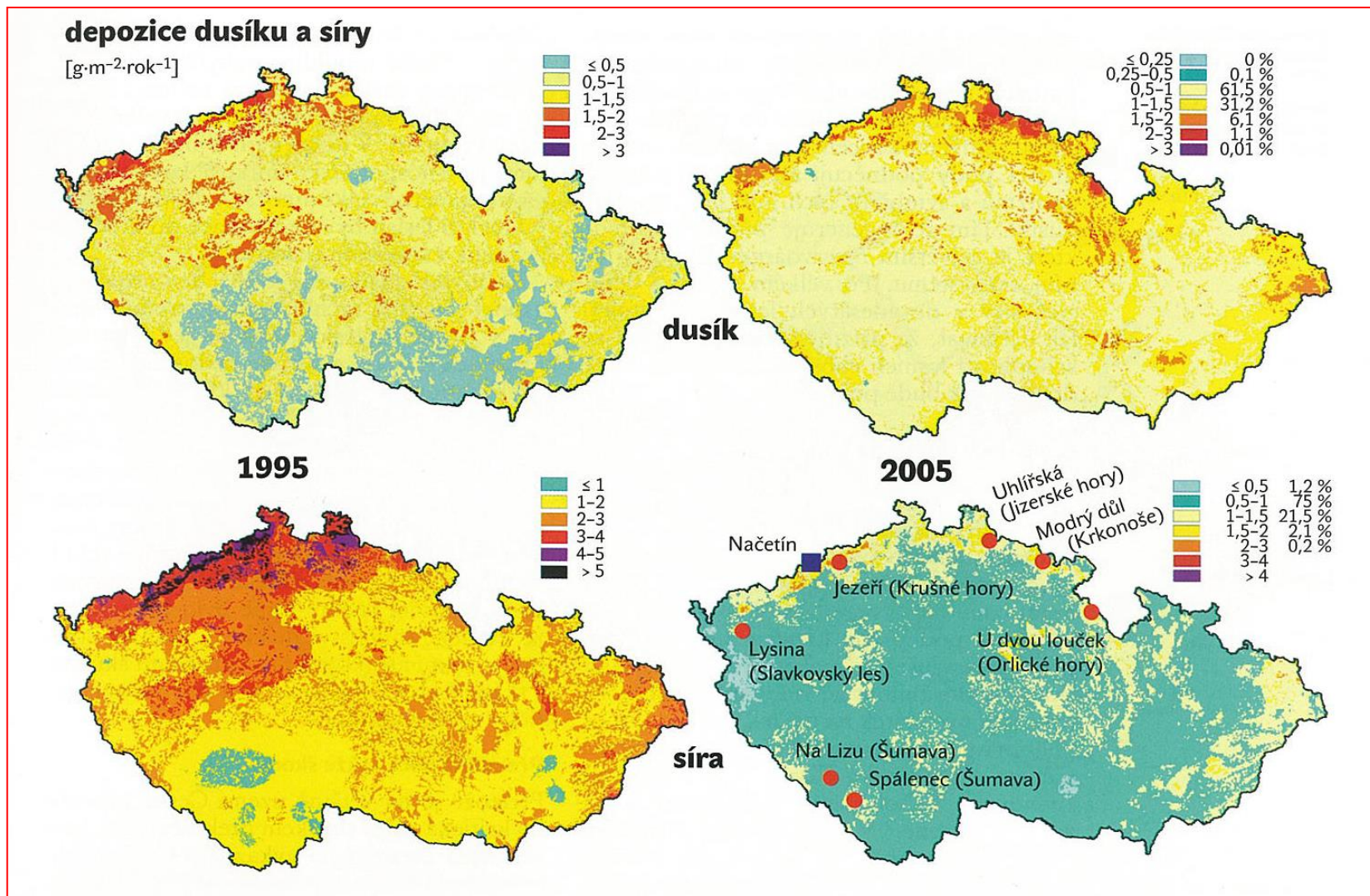
Roční aritmetické průměry koncentrací prашného aerosolu v ovzduší celé České republiky

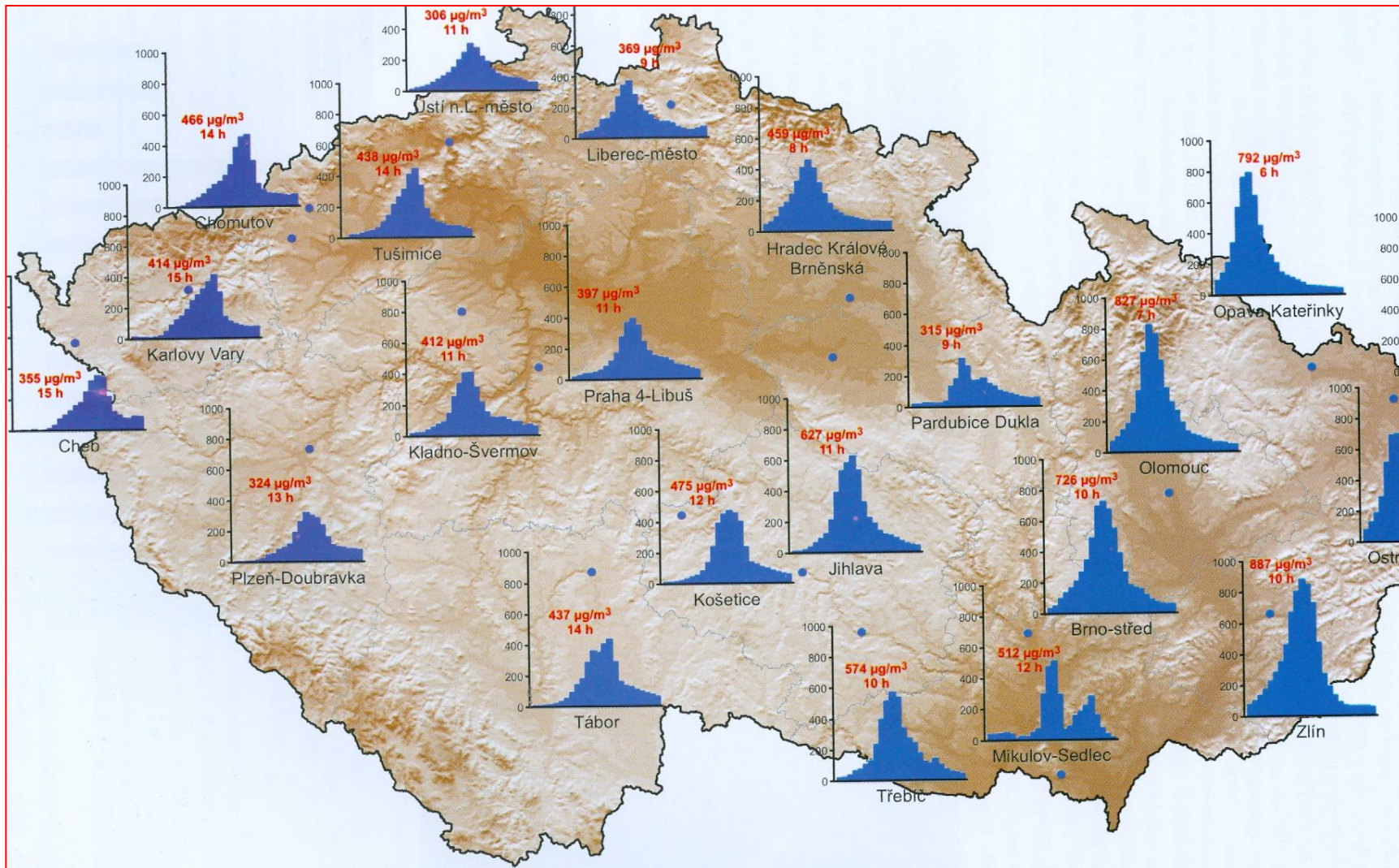
Roční aritmetické průměry koncentrací oxidu siřičitého v ovzduší celé České republiky

Trendy vývoje znečištění ovzduší v ČR 1995-2005

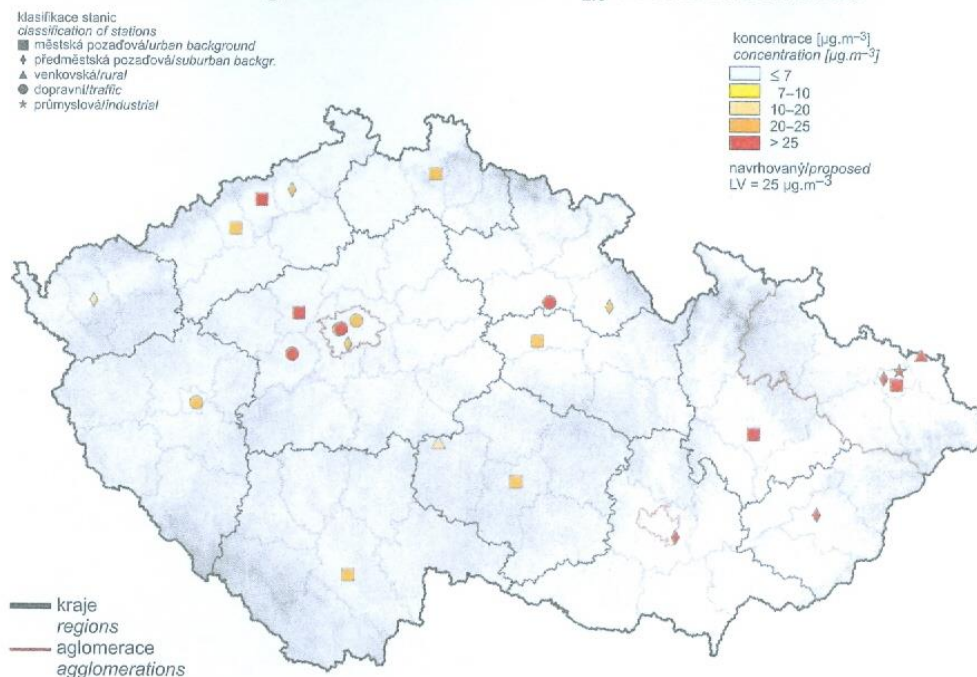

PM₁₀

PM_{2,5}

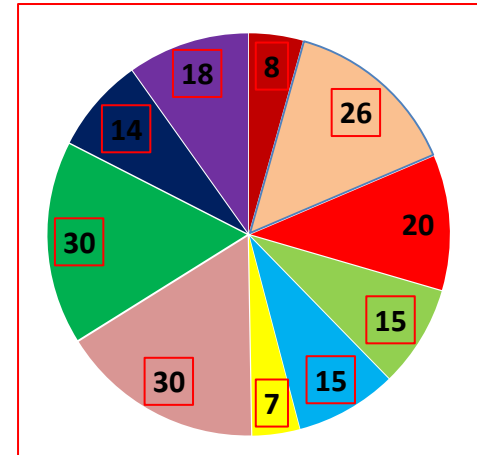
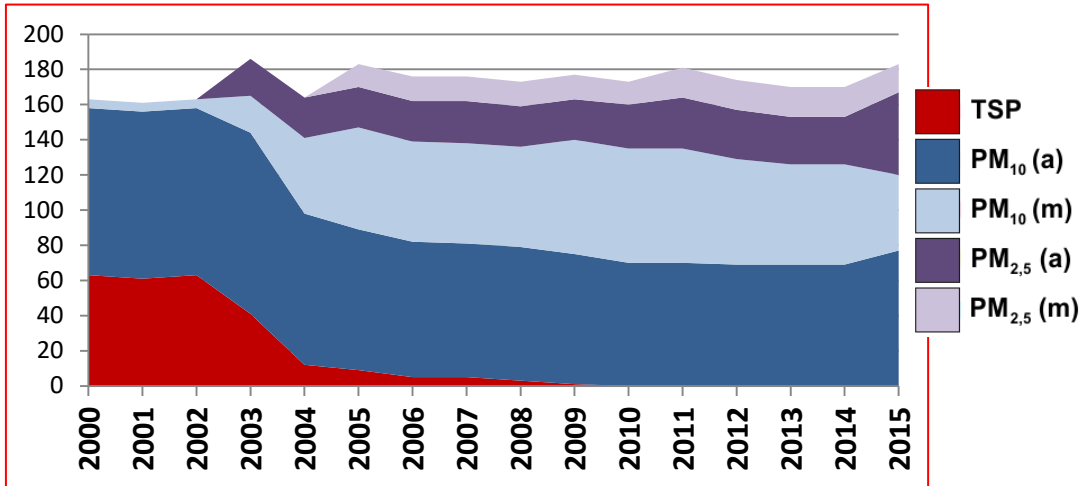
Obr. B1.2.4 Roční průměrné koncentrace PM_{2,5} na stanicích v r. 2005
Annual average concentration of PM_{2,5} at stations in 2005

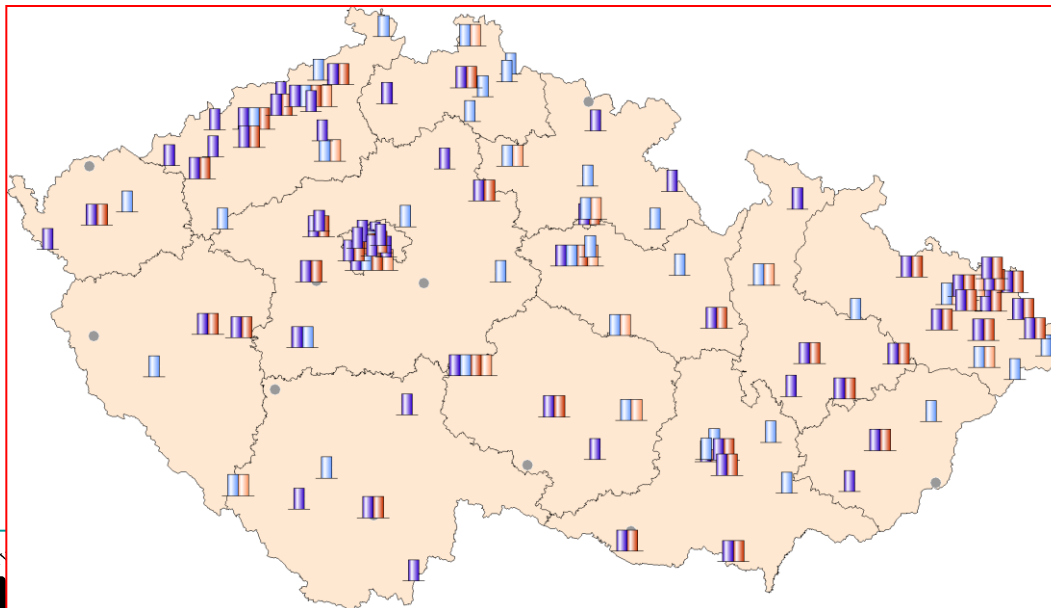
Zdroj: ČHMÚ
Source: ČHMÚ

Obr. B1.2.5 19. nejvyšší hodinové koncentrace a roční průměrné koncentrace NO₂ na vybraných stanicích, 1996–2005
19th highest hourly concentrations and annual average concentrations of NO₂ at selected stations, 1996–2005

Měření úrovně znečištění Suspendované částice (PM₁₀, PM_{2,5})

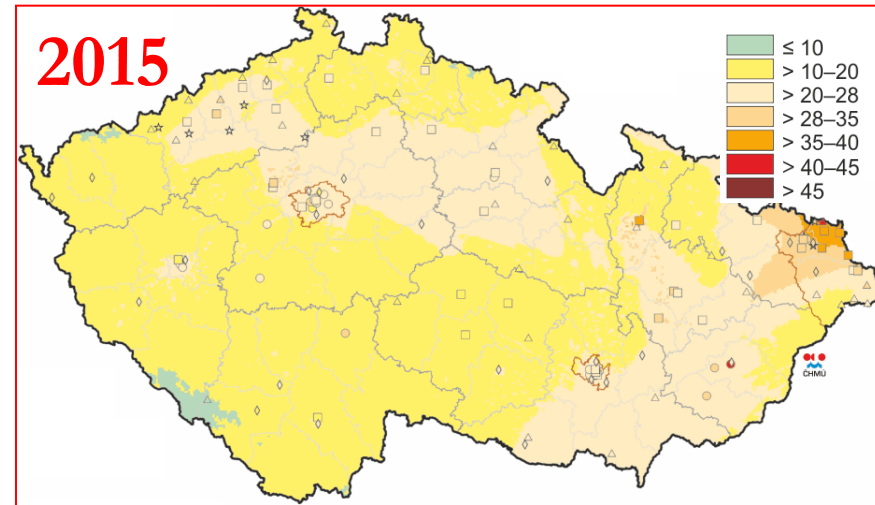
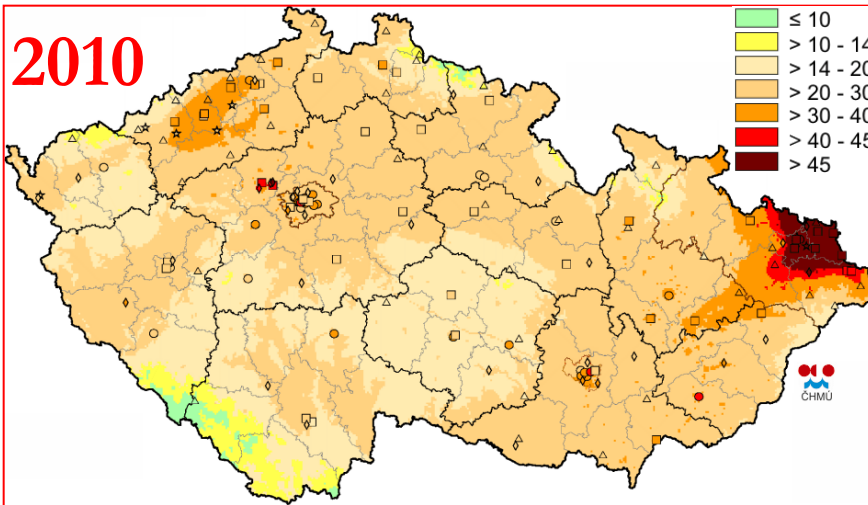
- (A) Brno
- (A) Ostrava/K/F-M
- (A) Praha
- (Z) Jihovýchod
- (Z) Jihozápad
- (Z) Moravskoslezsko
- (Z) Severovýchod
- (Z) Severozápad
- (Z) Střední Čechy
- (Z) Střední Morava

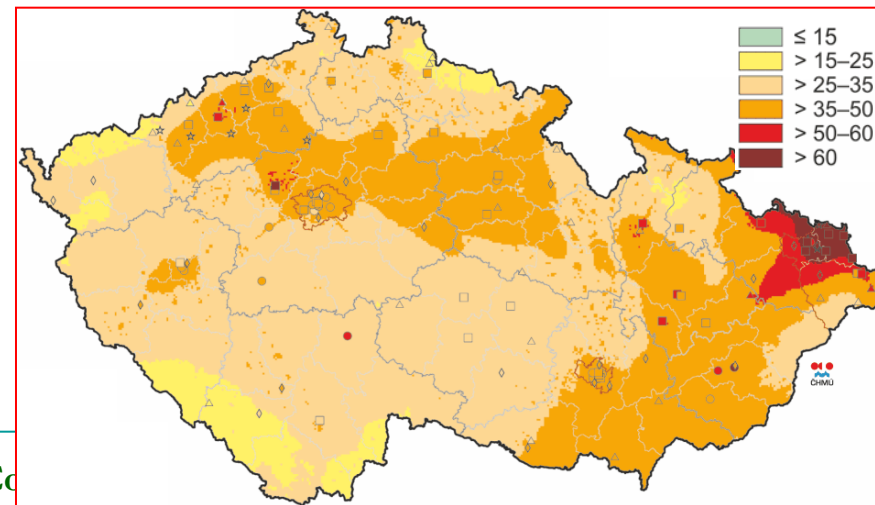
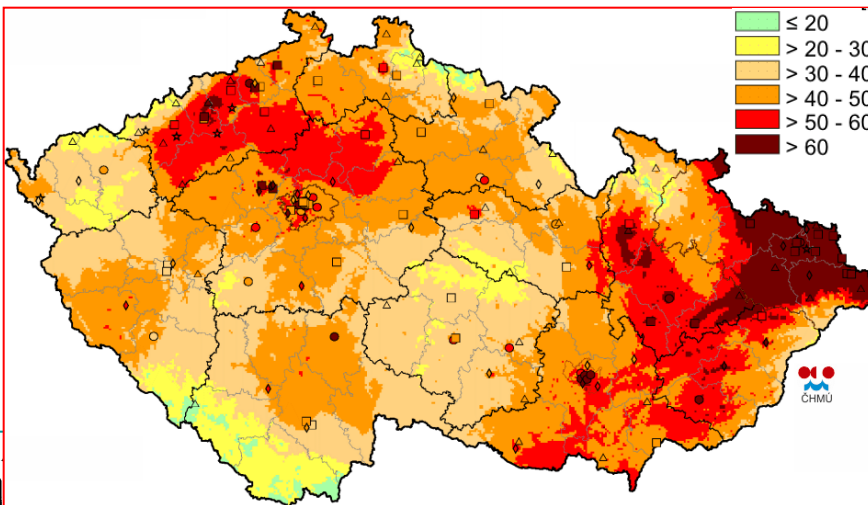
Vývoj znečištění na území ČR

Suspendované částice (PM₁₀)

průměrné roční koncentrace

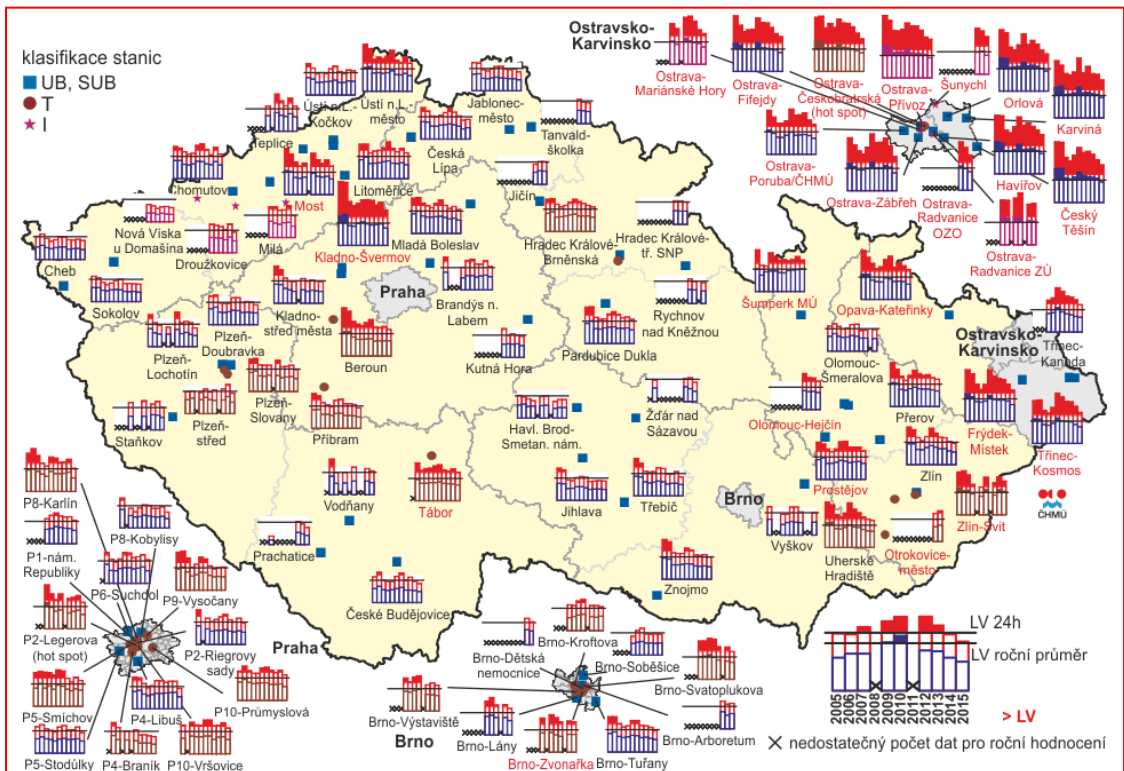

průměrnější 24hodinová koncentrace

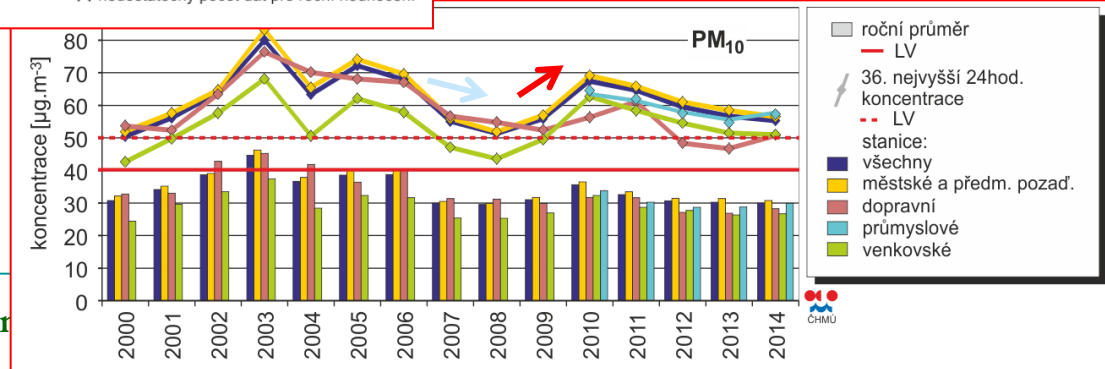

Vývoj znečištění na území ČR

Suspendované částice (PM₁₀ - trendy vývoje)

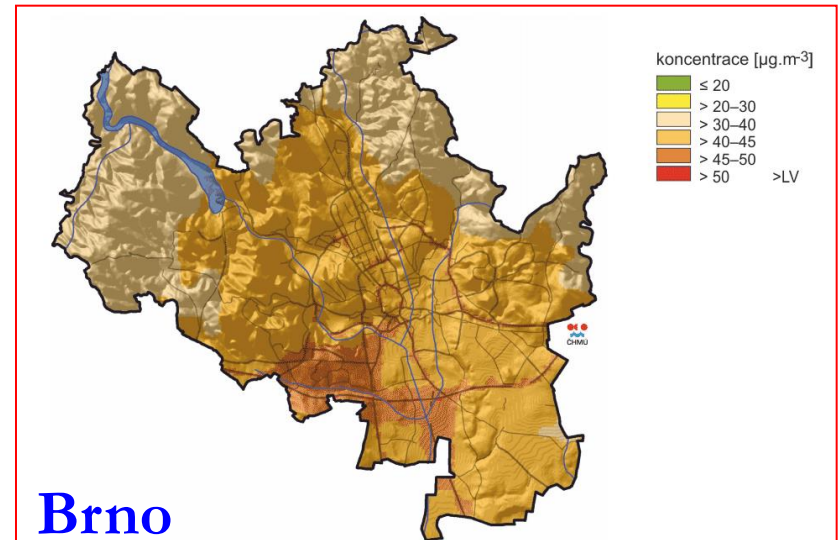
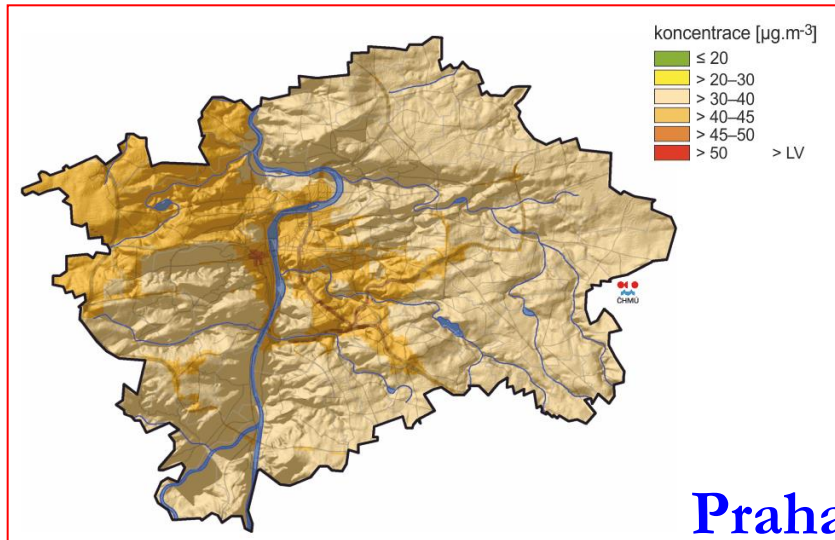

36. nejvyšší 24hod koncentrace
 a roční průměrné koncentrace PM₁₀
 2005-2015

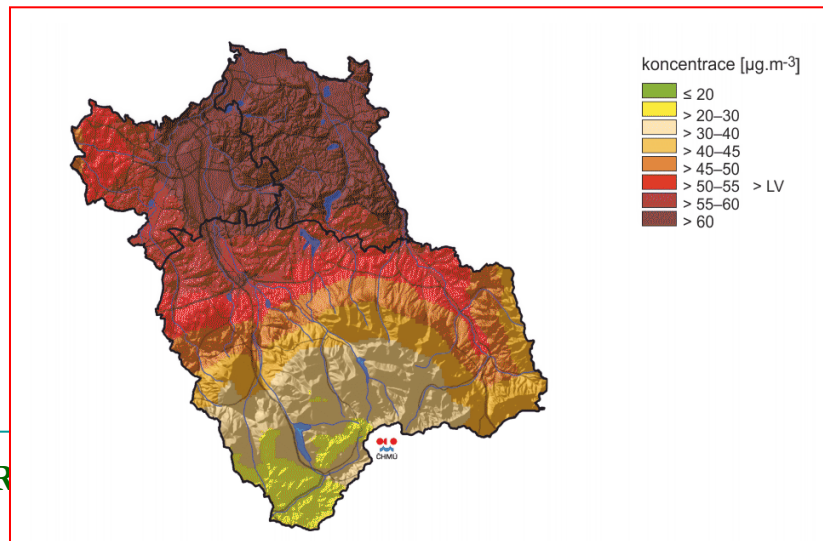

Vývoj znečištění na území ČR

Suspendované částice (hodnocení aglomerací)

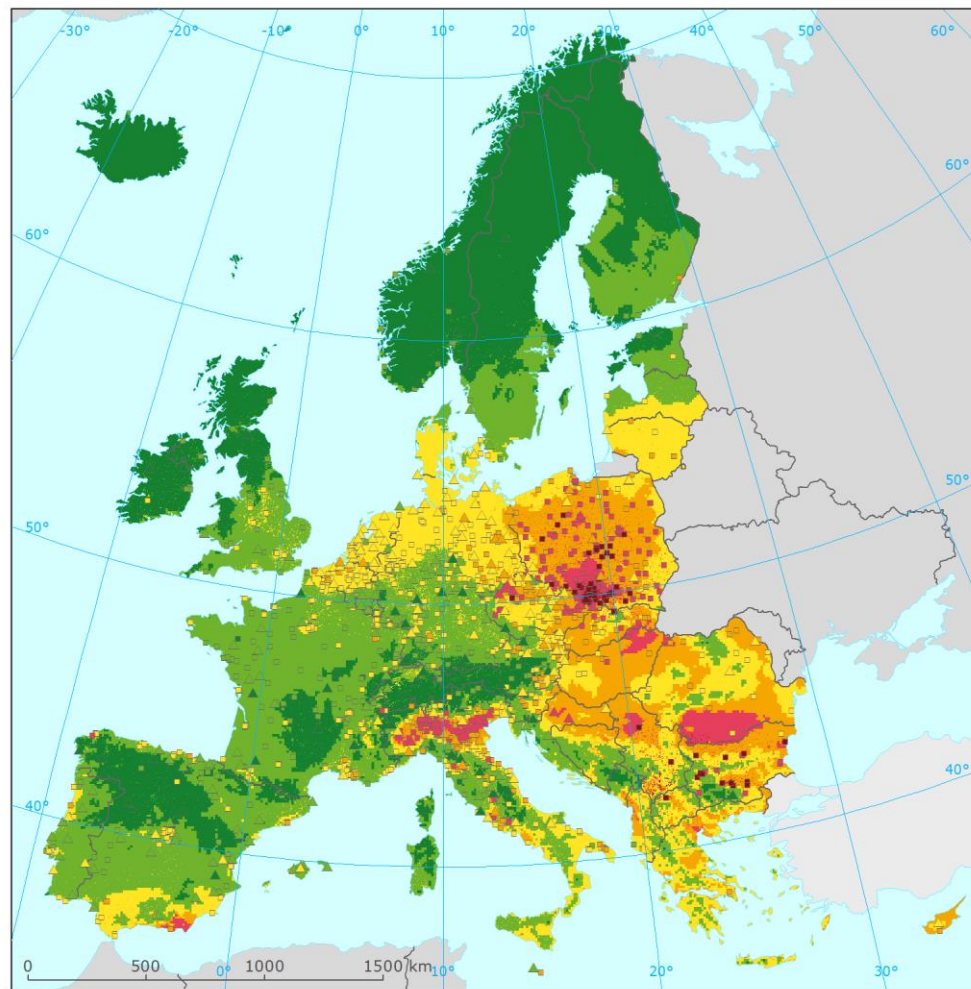
**Ostrava, Karviná
Frýdek-Místek**

**36. nejvyšší 24hod
koncentrace PM₁₀, 2015**

Znečištění v Evropě

90,4 percentil 24h koncentrací PM_{10} , 2014

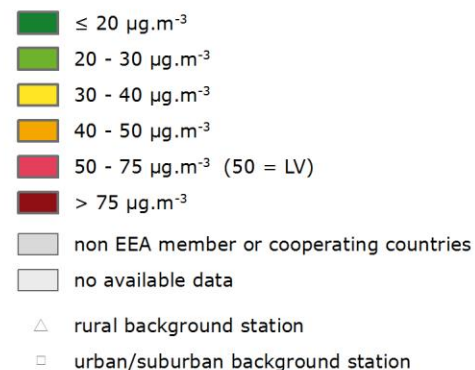

Particulate Matter (PM_{10}) 90.4 Percentile of Daily Means

Reference Year: 2014

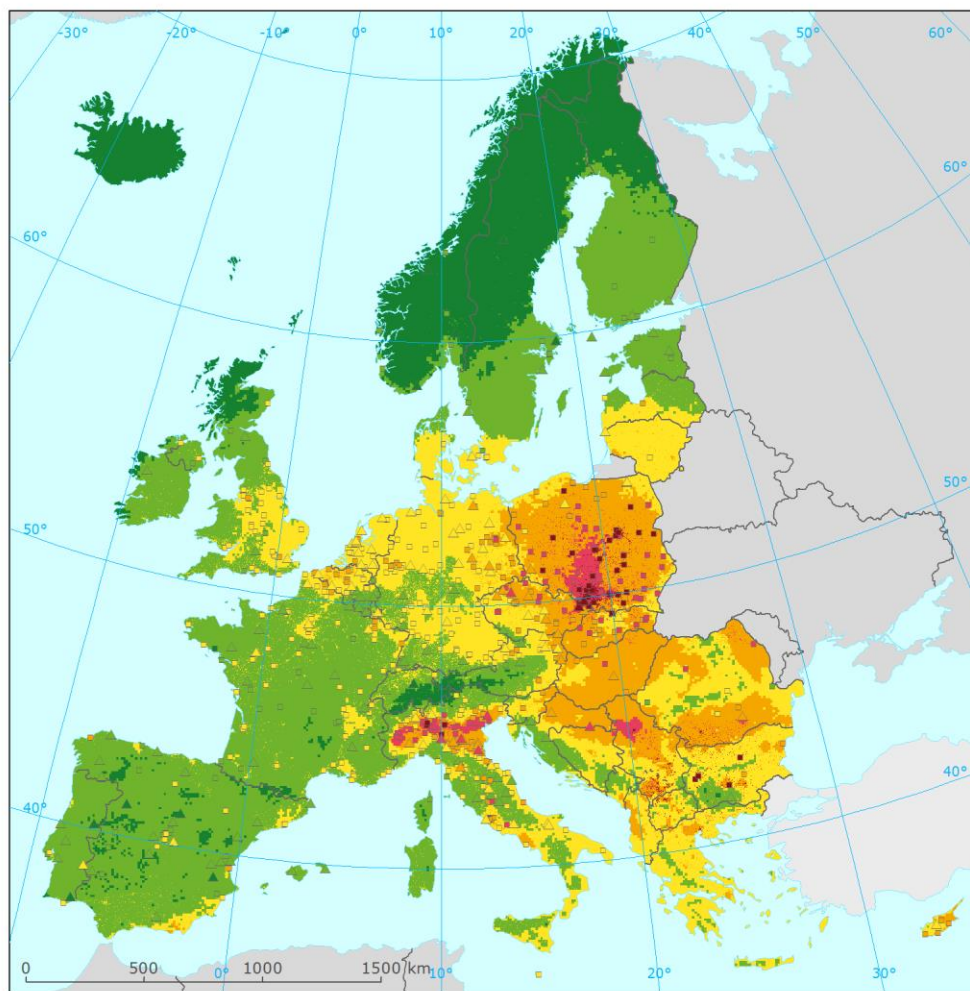
Combined Rural and Urban Background Map

Resolution: 1x1 km

Znečištění v Evropě

průměrné roční koncentrace $PM_{2.5}$, 2014

Fine Particulate Matter ($PM_{2.5}$) Annual Average

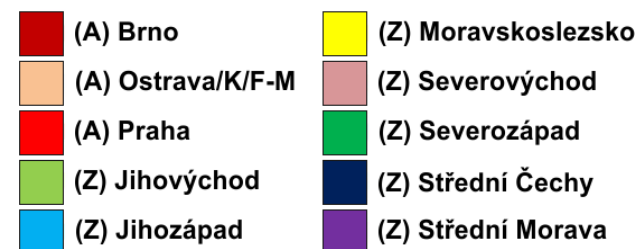
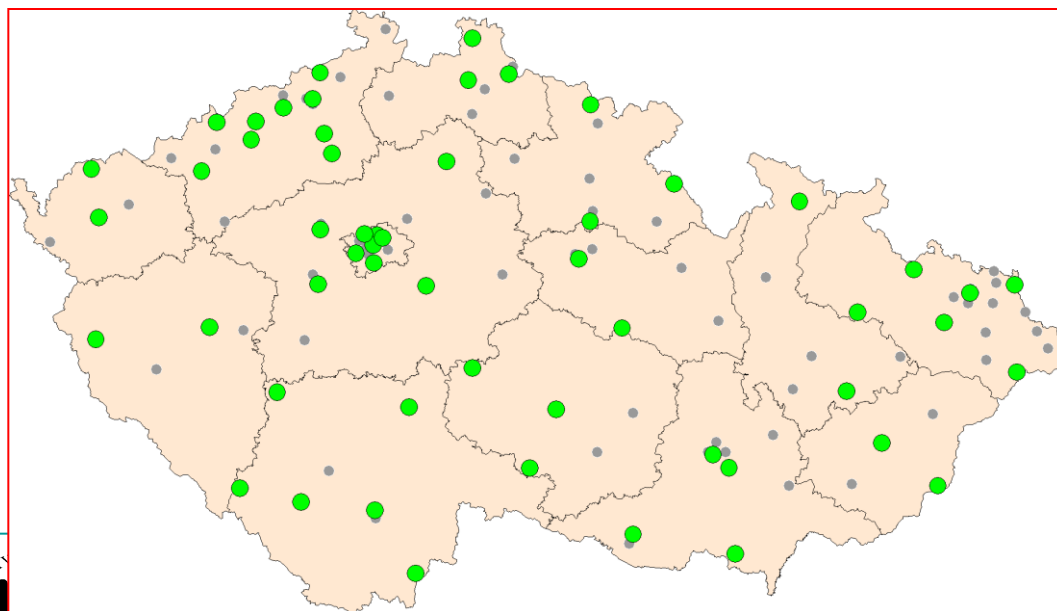
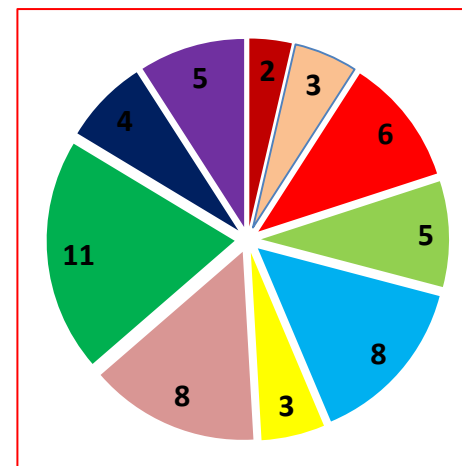
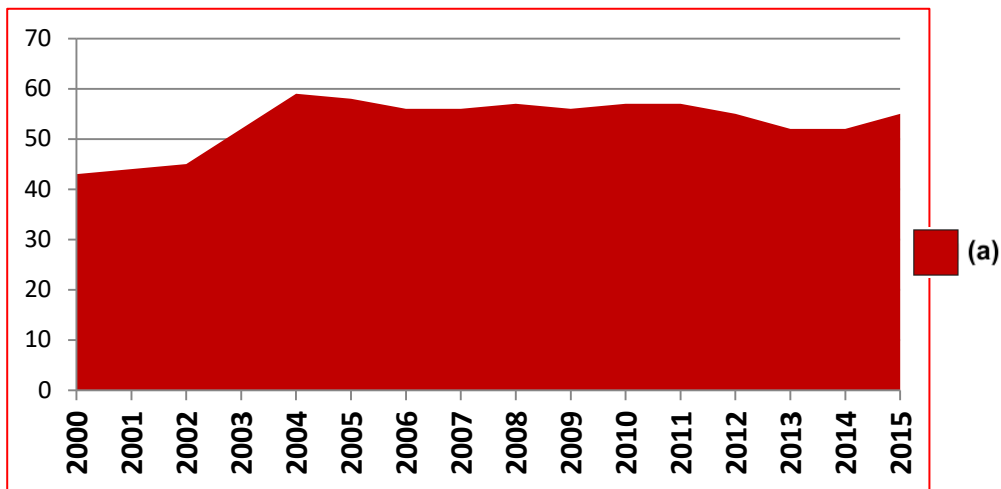
Reference Year: 2014

Combined Rural and Urban Background Map

Resolution: 1x1 km

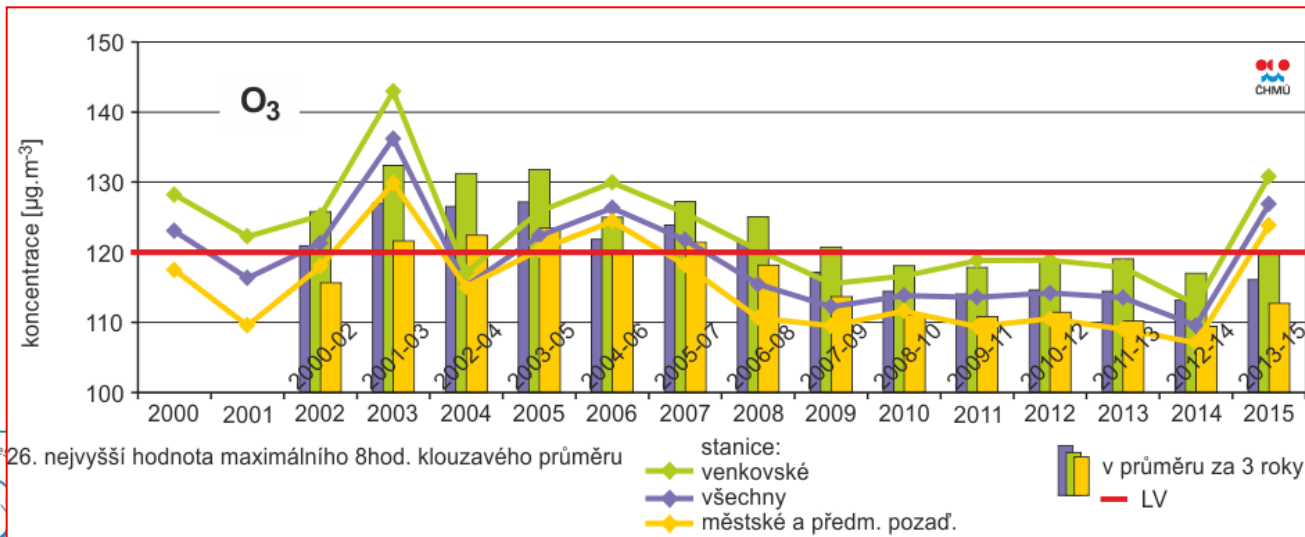
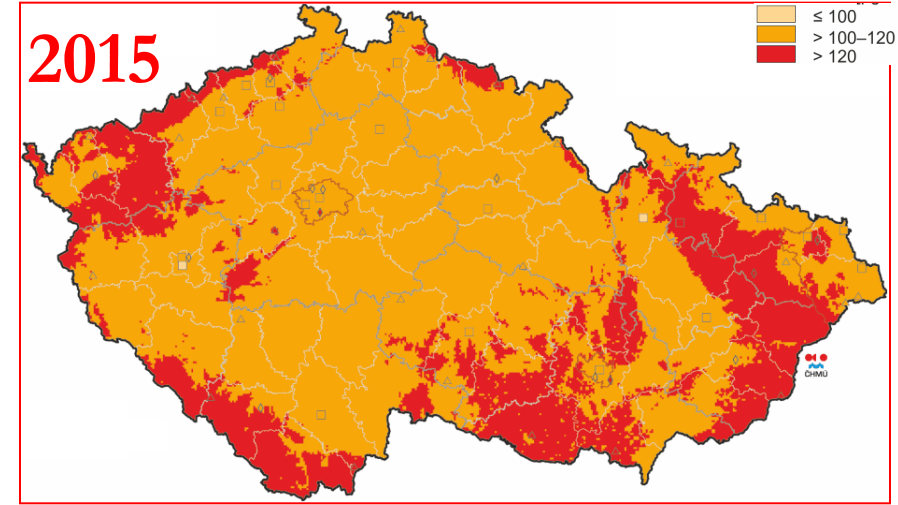
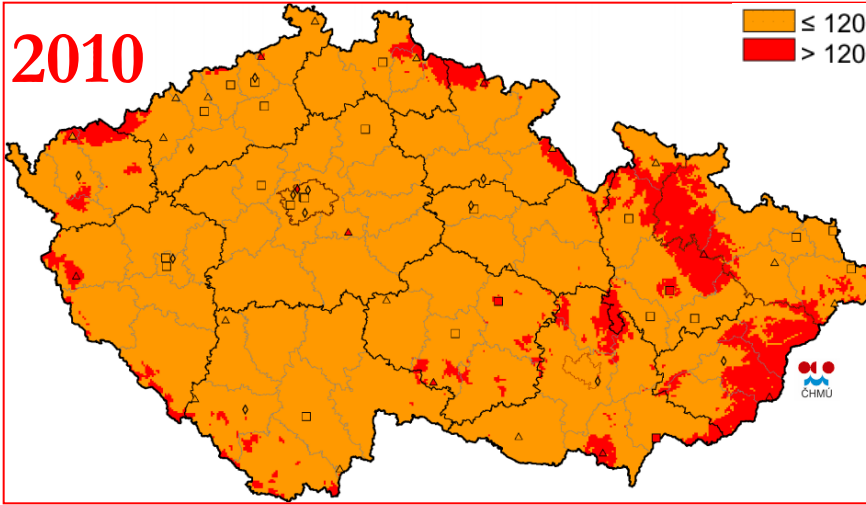
- $\leq 5 \mu\text{g}\cdot\text{m}^{-3}$
- $5 - 10 \mu\text{g}\cdot\text{m}^{-3}$
- $10 - 15 \mu\text{g}\cdot\text{m}^{-3}$ (10 = WHO AQ Guideline)
- $15 - 20 \mu\text{g}\cdot\text{m}^{-3}$
- $20 - 25 \mu\text{g}\cdot\text{m}^{-3}$ (20 = LV₂₀₂₀)
- $> 25 \mu\text{g}\cdot\text{m}^{-3}$ (25 = TV, LV₂₀₁₅)
- non EEA member or cooperating countries
- no available data
- rural background station
- urban/suburban background station

Měření úrovně znečištění - ozon

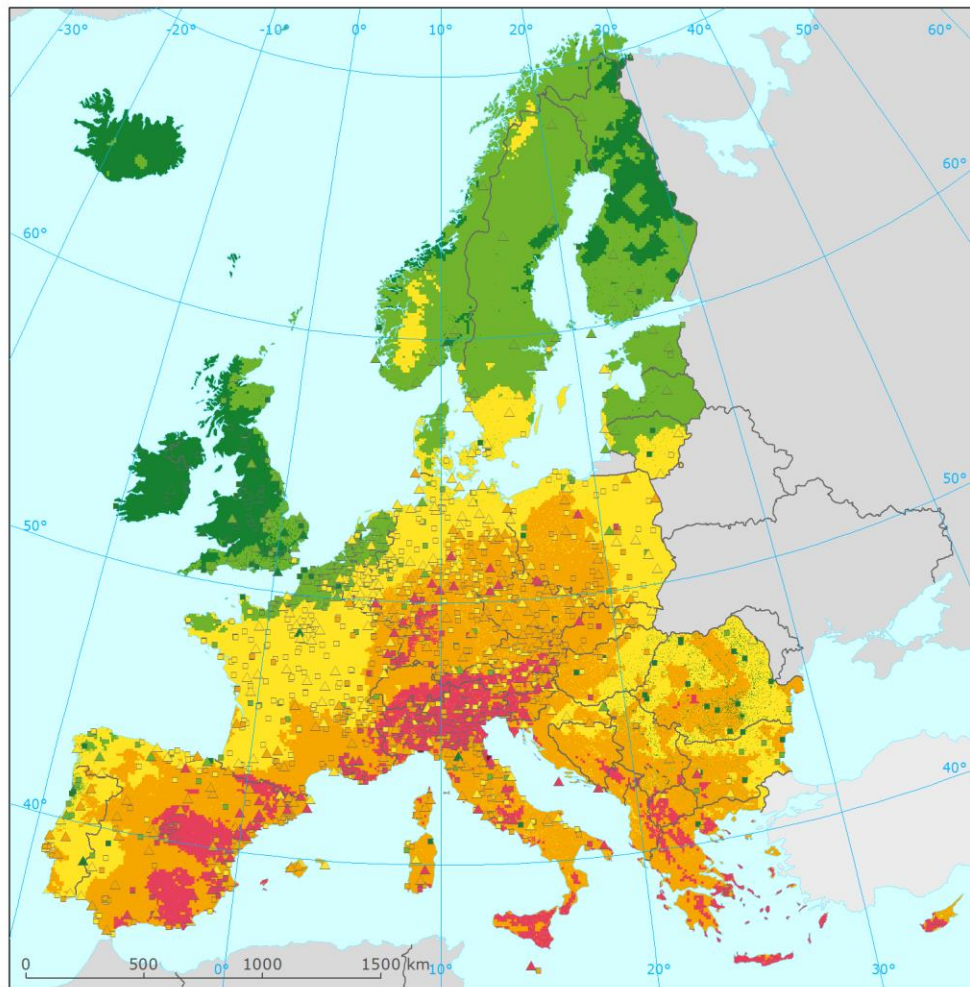
Vývoj znečištění na území ČR - Ozon

26. nejvyššího maximálního denního 8h klouzavého průměru za 3 roky

Znečištění v Evropě

průměrné roční koncentrace ozonu, 2014

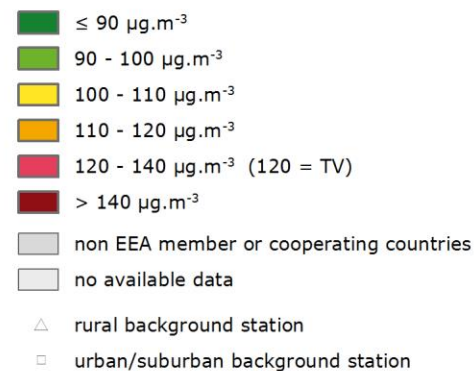

Ozone – 93.2 Percentile of Maximum Daily 8-hour Means

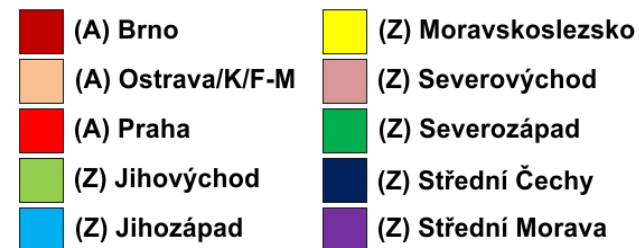
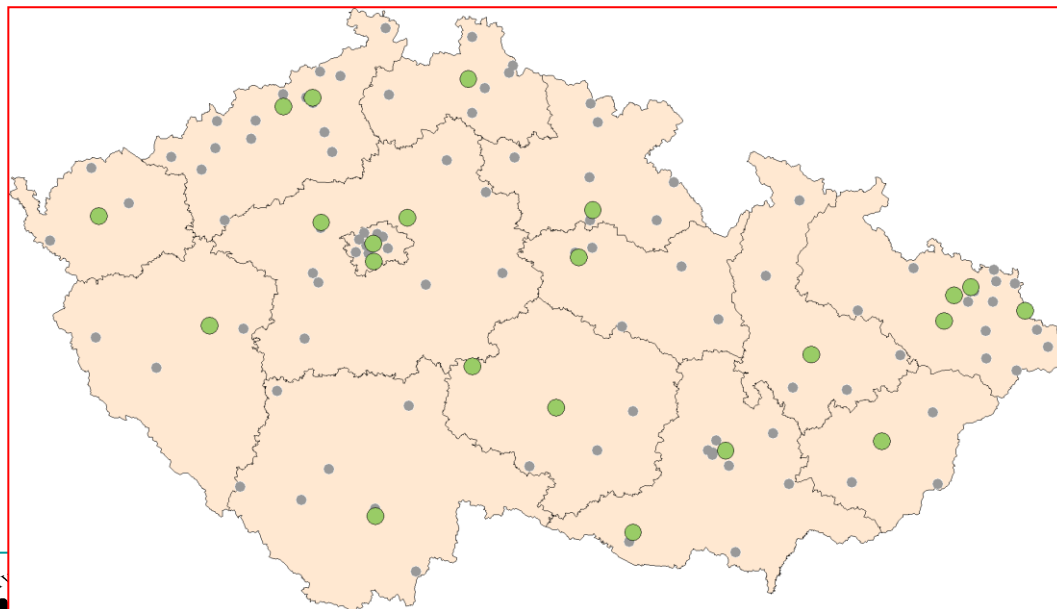
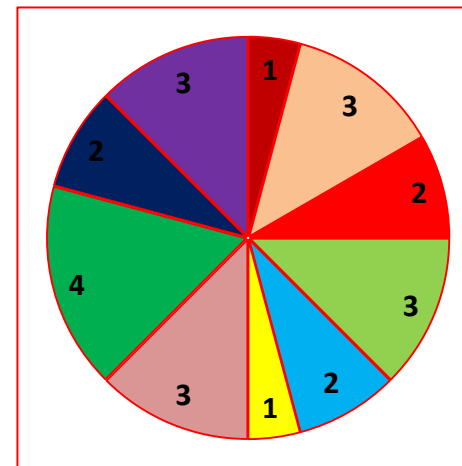
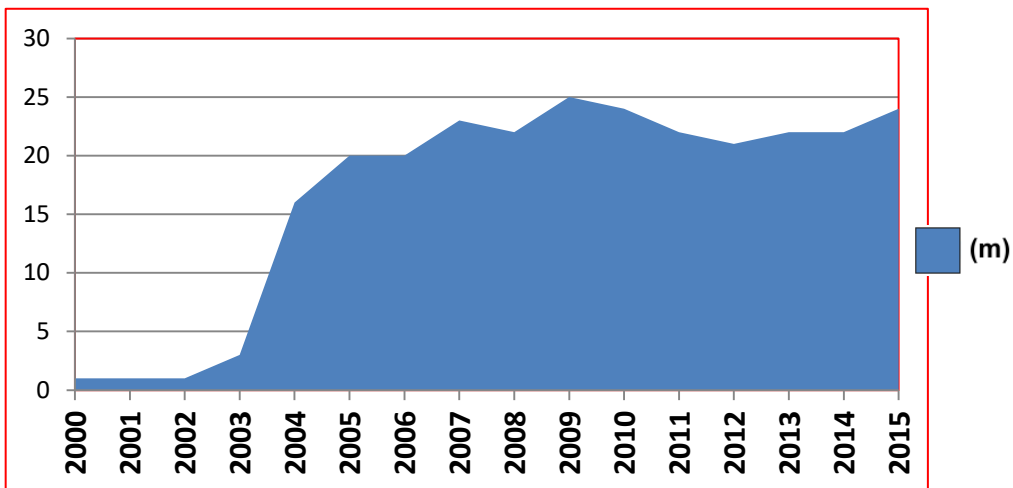
Reference Year: 2014

Combined Rural and Urban Background Map

Resolution: 1x1 km

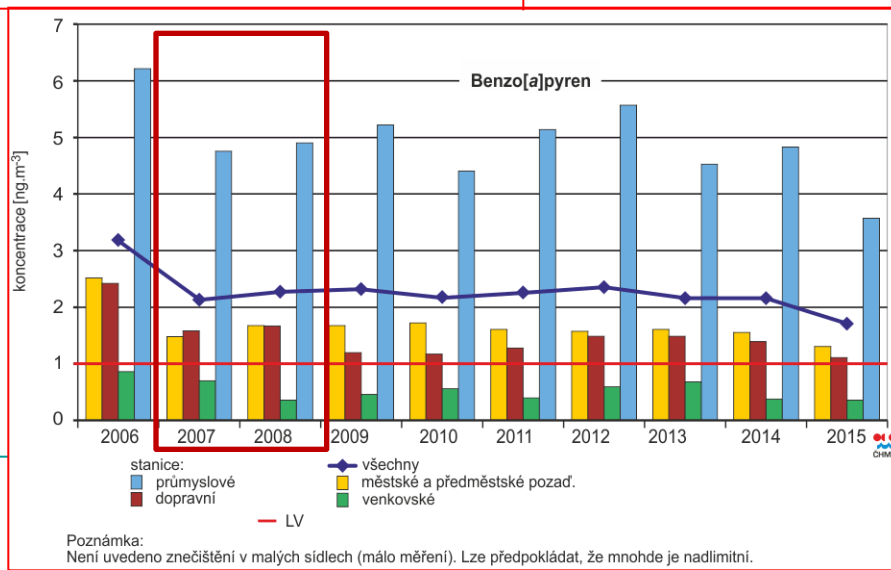
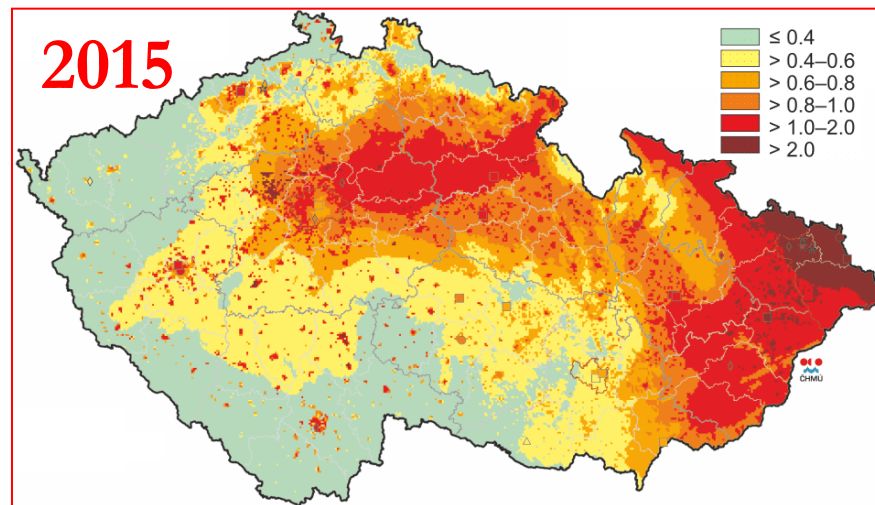
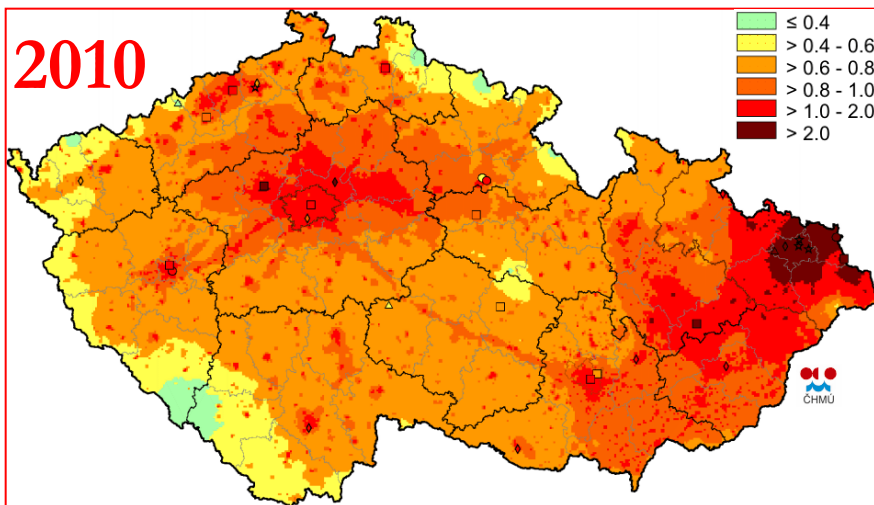

Měření úrovně znečištění - benzo(a)pyren

Vývoj znečištění na území ČR - Benzo[a]pyren

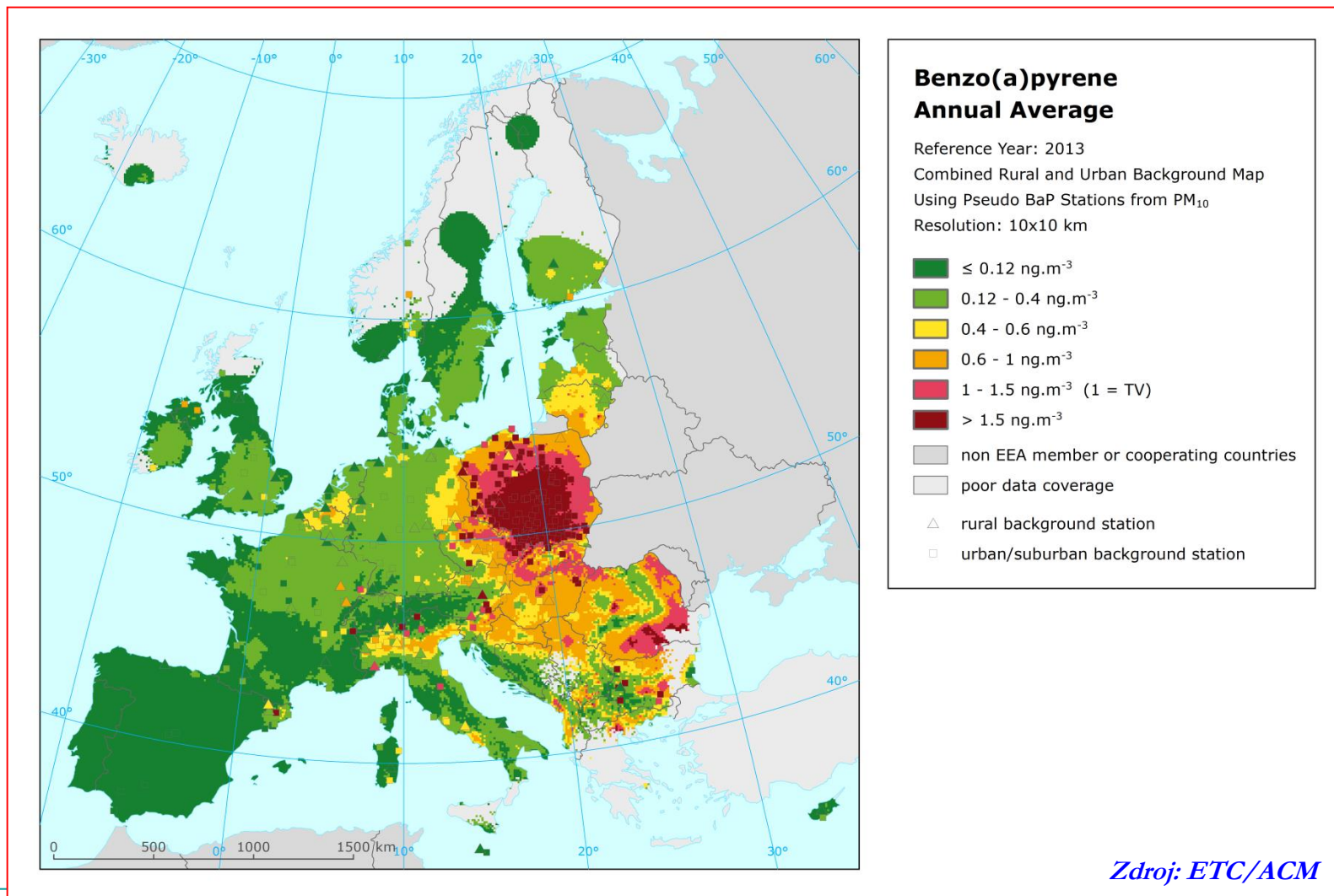
průměrné roční koncentrace

onment

Znečištění v Evropě

průměrné roční koncentrace benzo[a]pyrenu, 2013

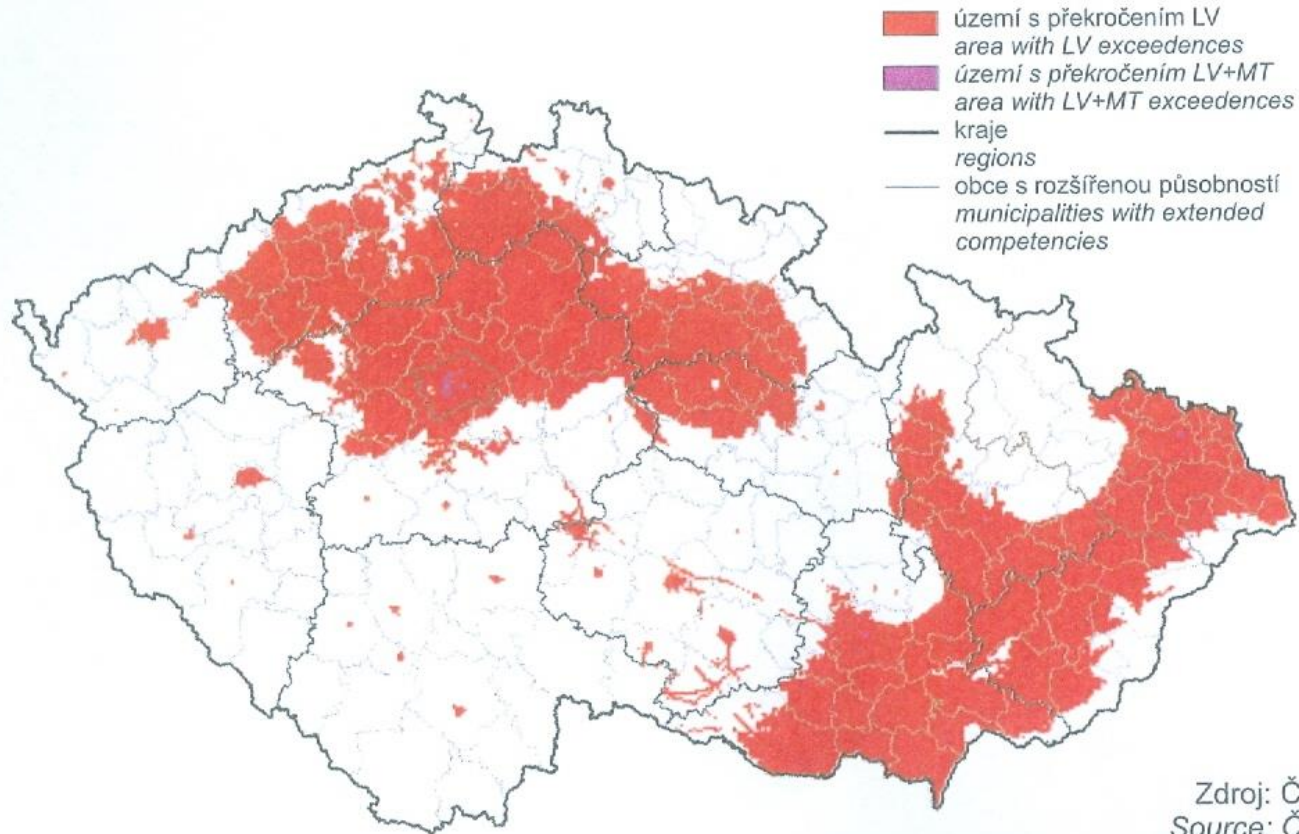
Zdroj: ETC/ACM

Research Centre for Toxic Compounds in the Environment

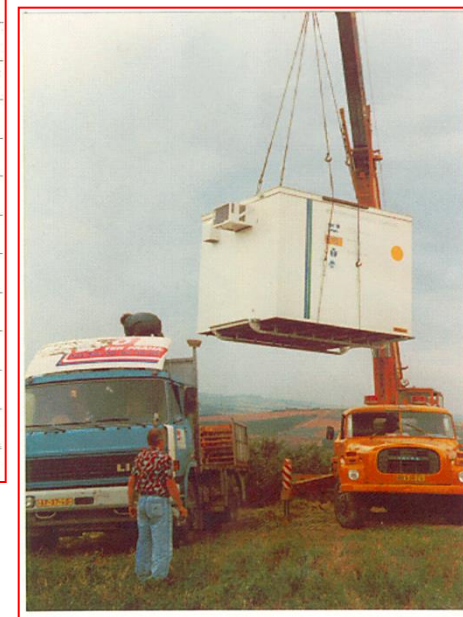
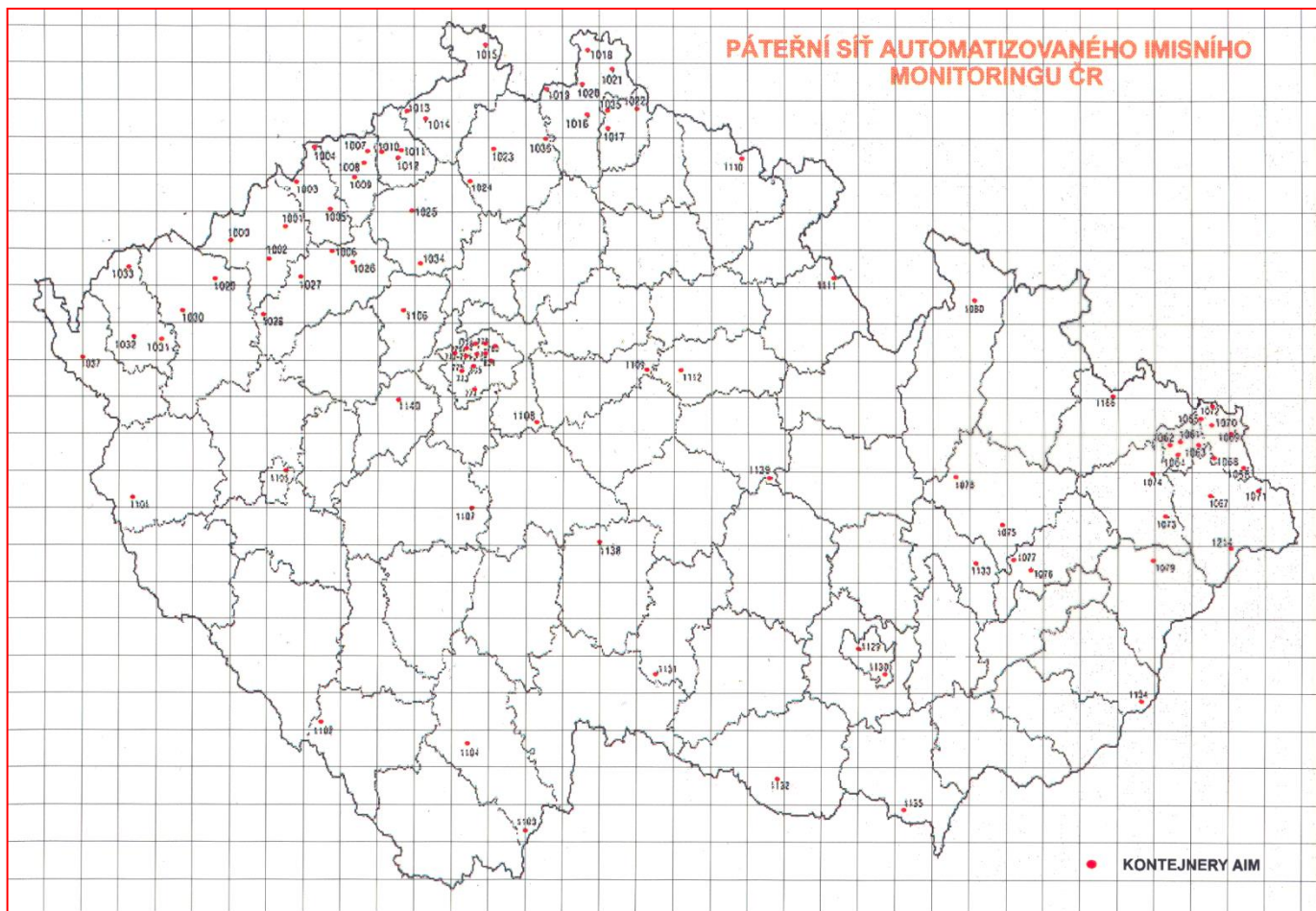
<http://recetox.muni.cz>

Oblasti se zhoršenou kvalitou ovzduší

Obr. B1.2.15 Vyznačení oblastí se zhoršenou kvalitou ovzduší vzhledem k limitům pro ochranu zdraví, bez zahrnutí ozonu v r. 2005
Designation of areas with deteriorated air quality compared to the limits for protection of human health, not including ozone, in 2005

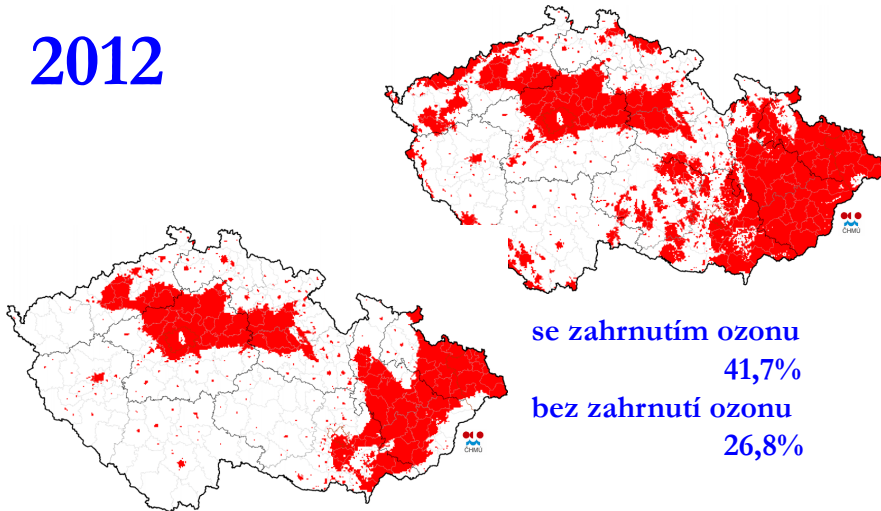
Sít' automatického imisního monitoringu v ČR

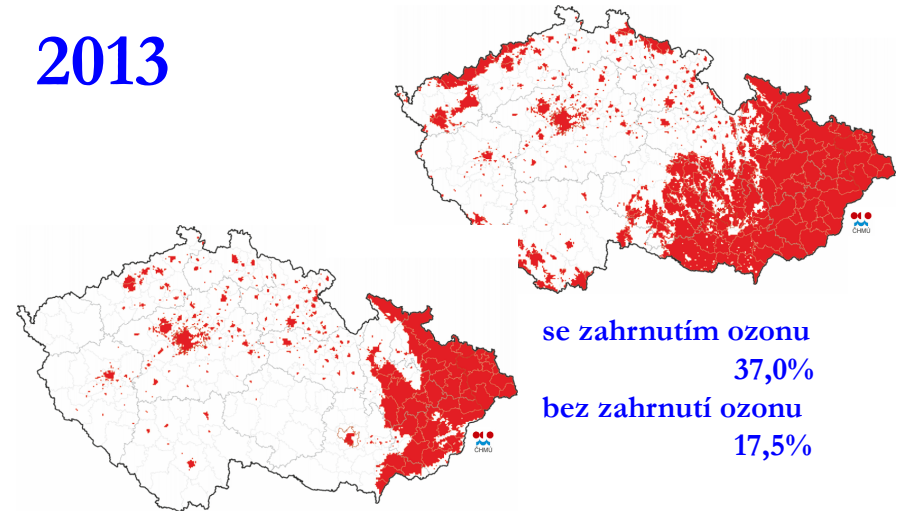
Vývoj znečištění na území ČR

Překročení imisních limitů

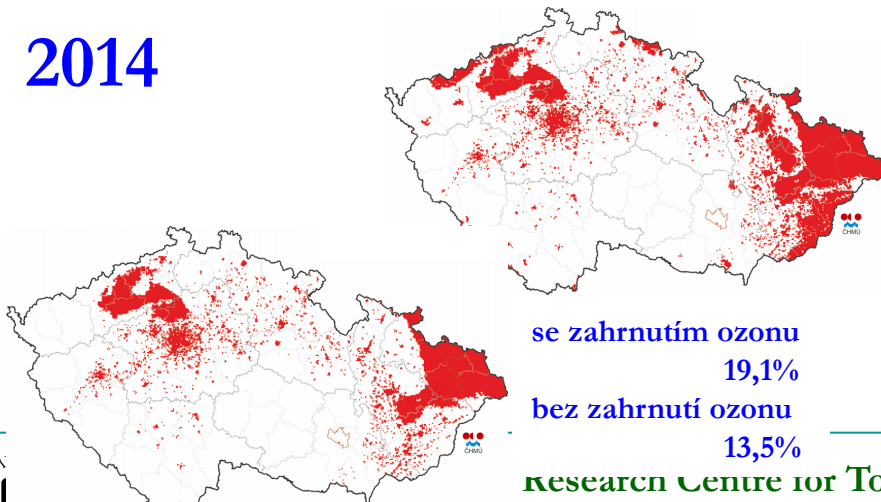
2012

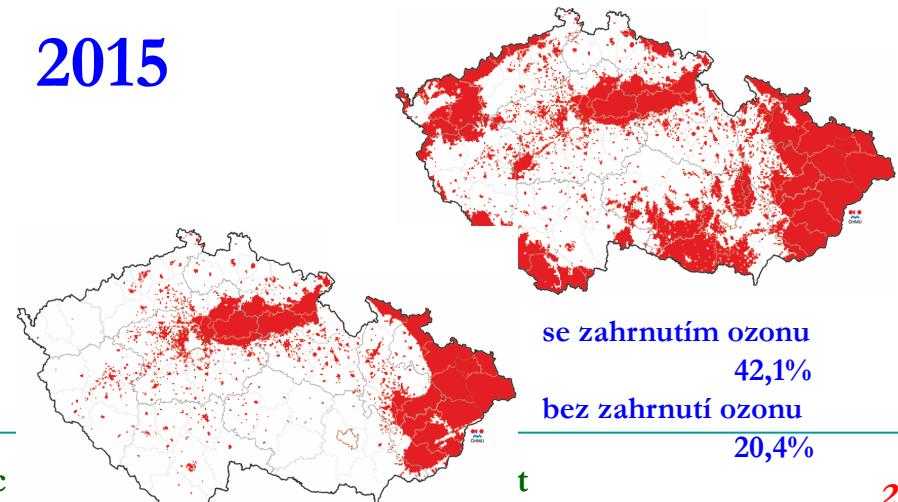
2013

2014

2015

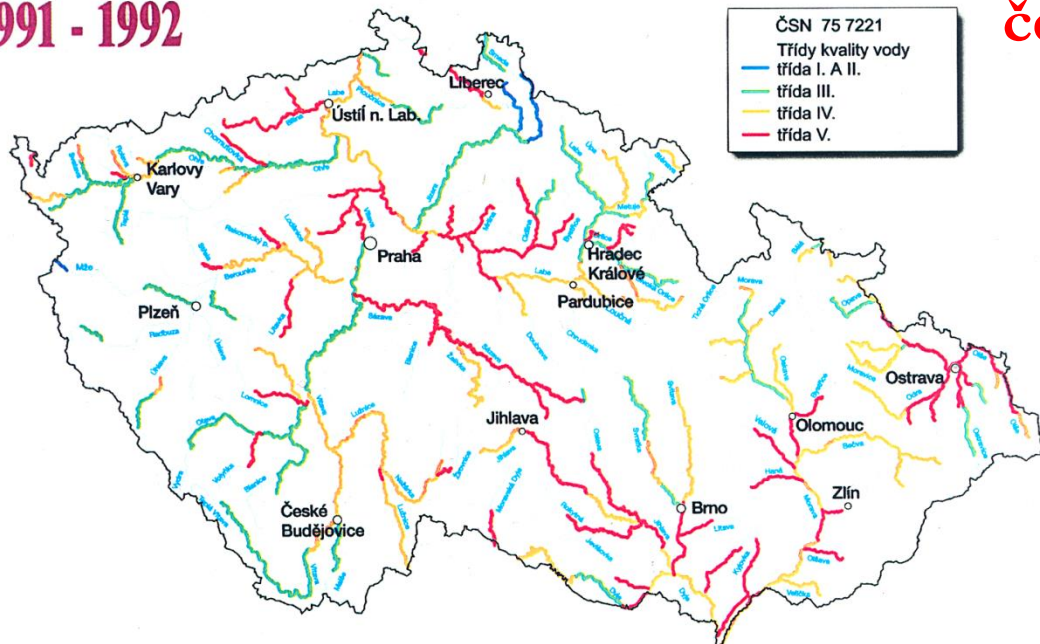
Research Centre for Toxic

<http://recetox.muni.cz>

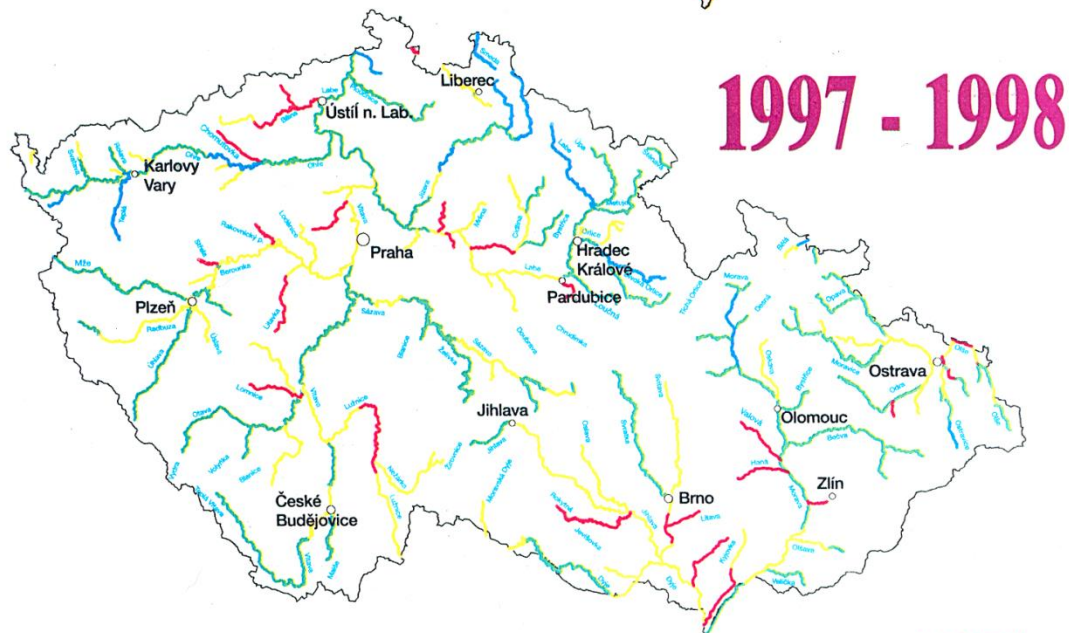
t

Vývoj čistoty českých řek

1991 - 1992

Trendy vývoje znečištění
českých řek – 1991/2 – 1997/8

zdroj: VÚV TGM

nds in the Environment

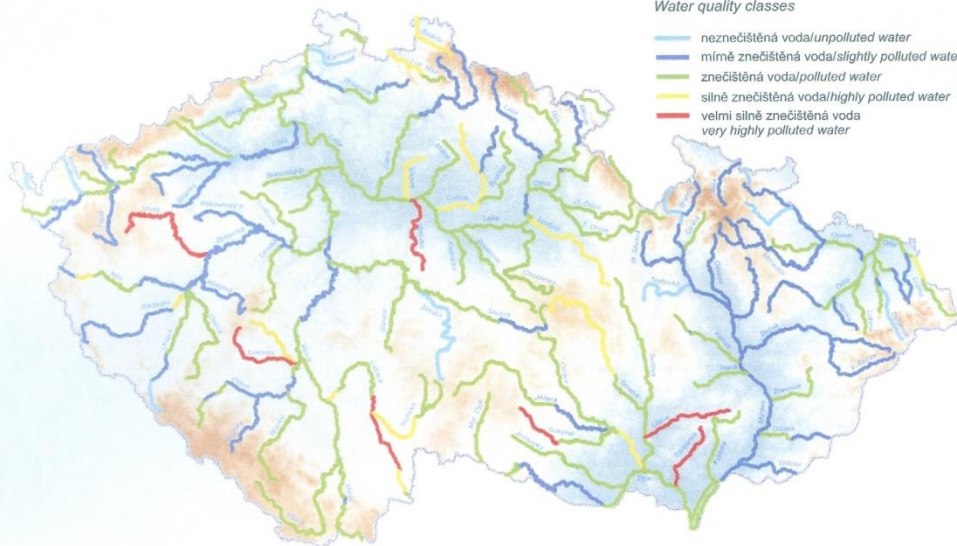
ni.cz

Třídy jakosti vody podle CHSK/BSK₅, 2005

Obr. B2.2.3 Třídy jakosti vod dle ČSN 757221 v r. 2005 (CHSK_{Cr})
Water quality class pursuant to ČSN 757221 in 2005 (COD – Cr)

Třídy jakosti vody
Water quality classes

- neznečištěná voda/unpolluted water
- mírně znečištěná voda/slightly polluted water
- znečištěná voda/polluted water
- silně znečištěná voda/highly polluted water
- velmi silně znečištěná voda
very highly polluted water

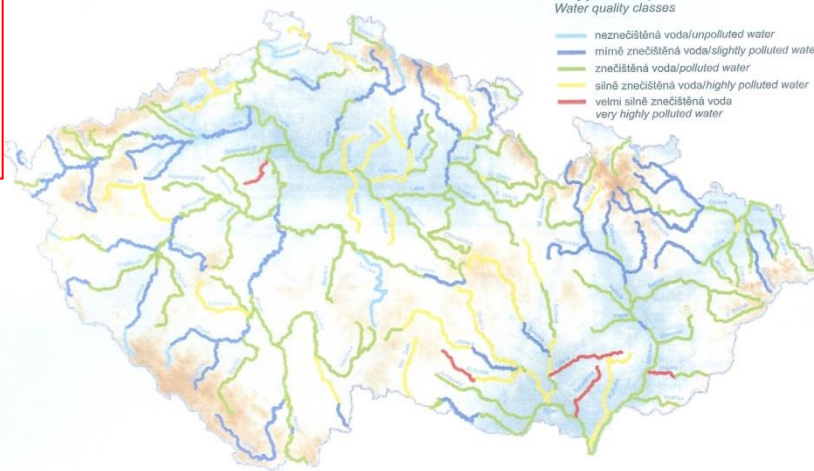

Zdroj: ČHMÚ
Source: CHMÚ

Obr. B2.2.1 Třídy jakosti vod dle ČSN 757221 v r. 2005 (BSK₅)
Water quality class pursuant to ČSN 757221 in 2005 (BOD₅)

Třídy jakosti vody
Water quality classes

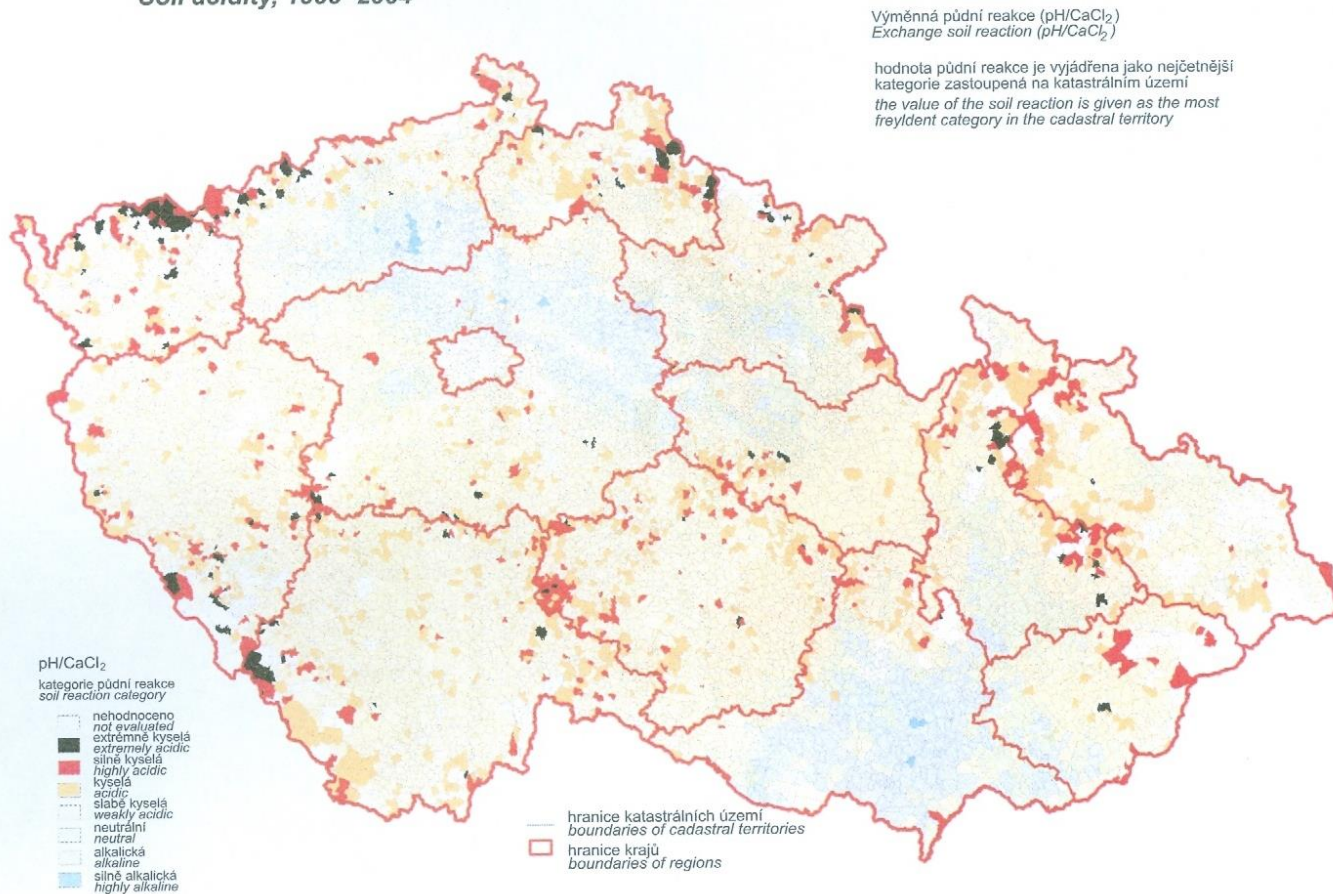
- neznečištěná voda/unpolluted water
- mírně znečištěná voda/slightly polluted water
- znečištěná voda/polluted water
- silně znečištěná voda/highly polluted water
- velmi silně znečištěná voda
very highly polluted water

Zdroj: ČHMÚ
Source: CHMÚ

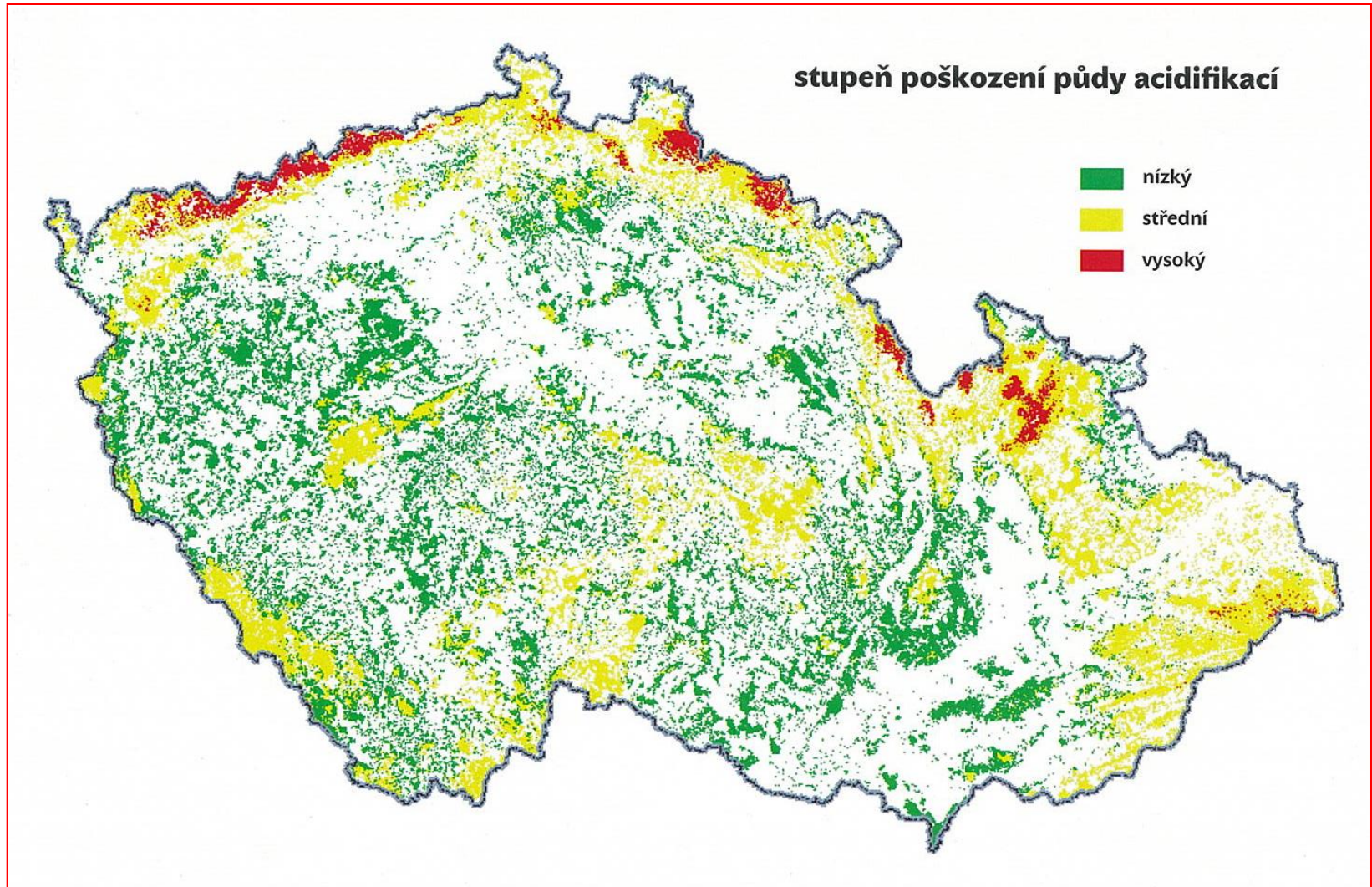
Kyselost půd

Obr. B3.1.2 Kyselost půdy, 1999–2004
Soil acidity, 1999–2004

Zdroj: ČÚZK
Source: ČÚZK

Kyselost půd

Lesy ČR

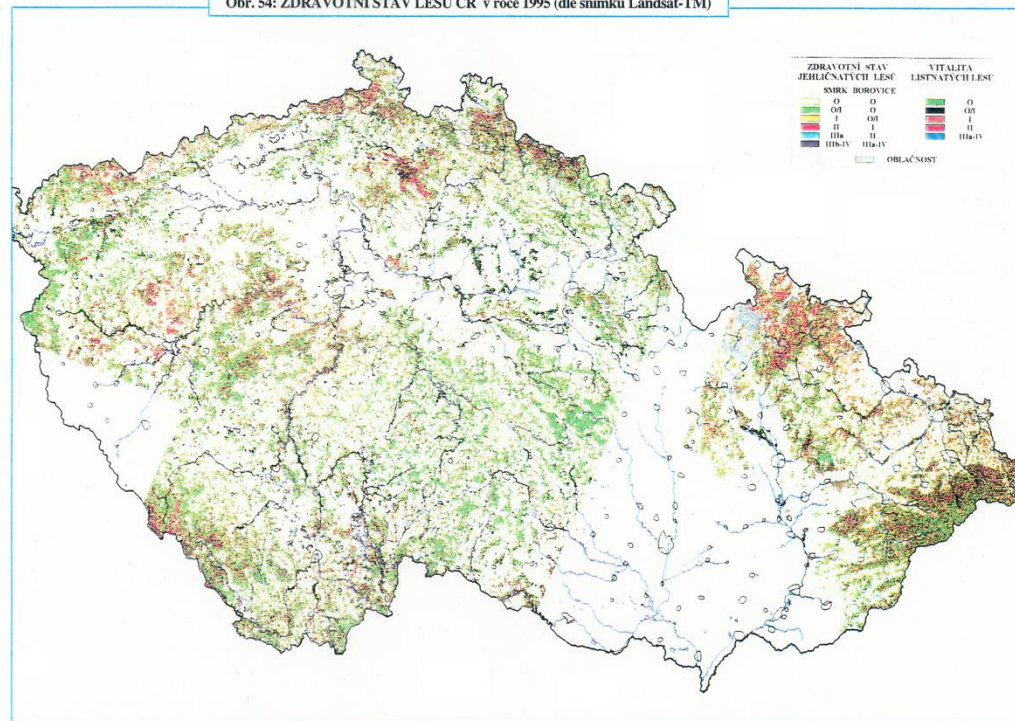

Lesy ČR

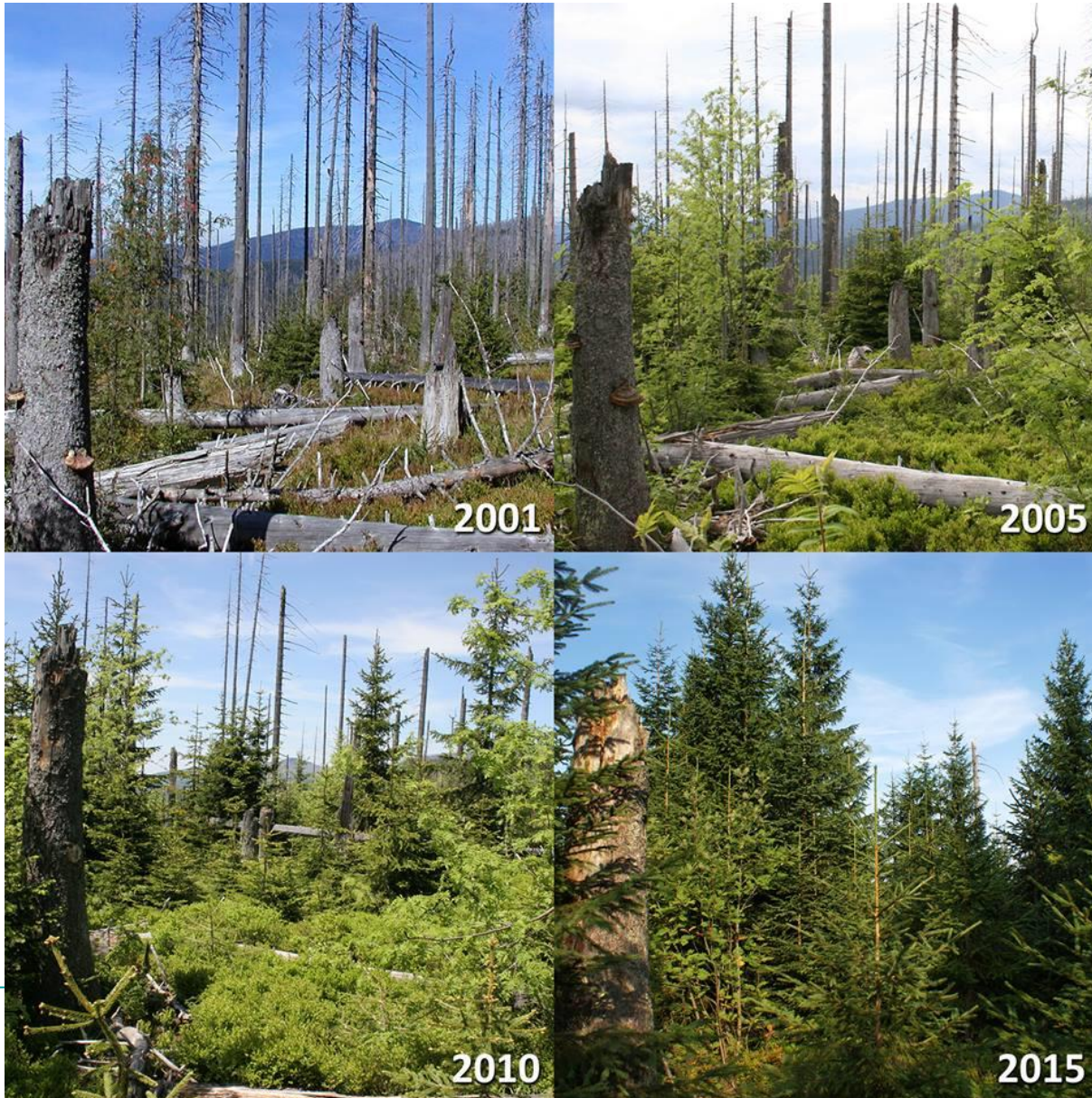

Air pollution and the resulting toxic soil had killed expanses of forest in the former Czechoslovakia near Most. Replanting efforts begun in 1992 (inset) and reduced air emissions have resulted in new growth. (Courtesy Jerald L. Schnoor)

Obr. 54: ZDRAVOTNÍ STAV LESŮ ČR v roce 1995 (dle snímků Landsat-TM)

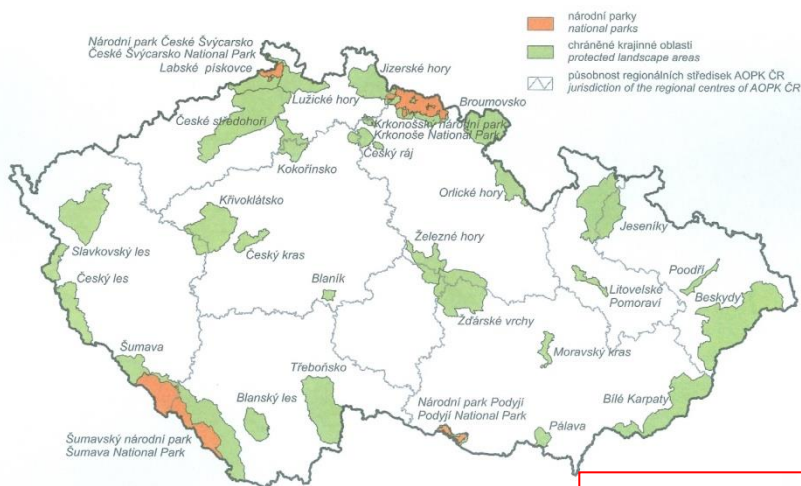

Lesy ČR

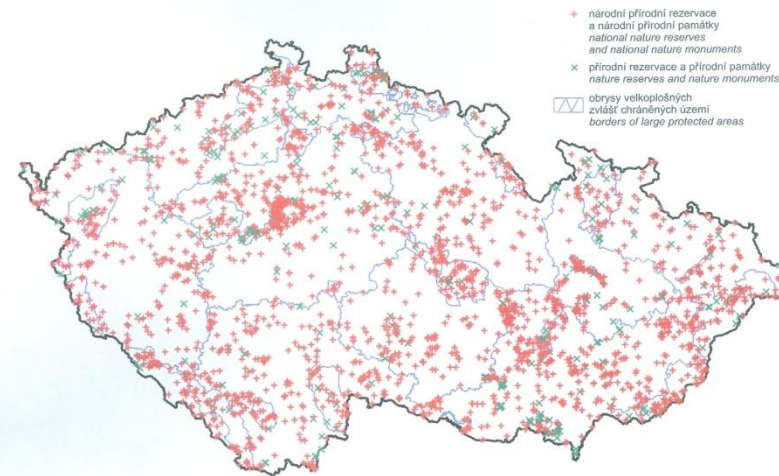

Chráněná území

Obr. B5.1.1 Velkoplošná zvláště chráněná území k 31. 12. 2005
Large specially protected areas as of Dec. 31, 2005

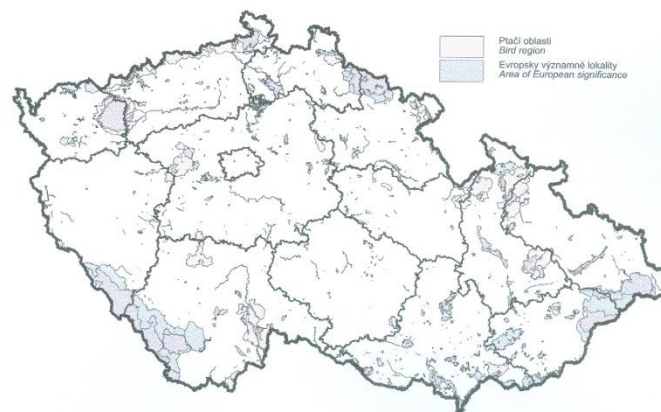

Obr. B5.1.2 Maloplošná zvláště chráněná území k 31. 12. 2005
Small specially protected areas as of Dec. 31, 2005

Zdroj: AOPK ČR
Source: AOPK ČR

Obr. B5.1.3 Území soustavy Natura 2000 v ČR
Regional Systems of Natura 2000 in the Czech Republic

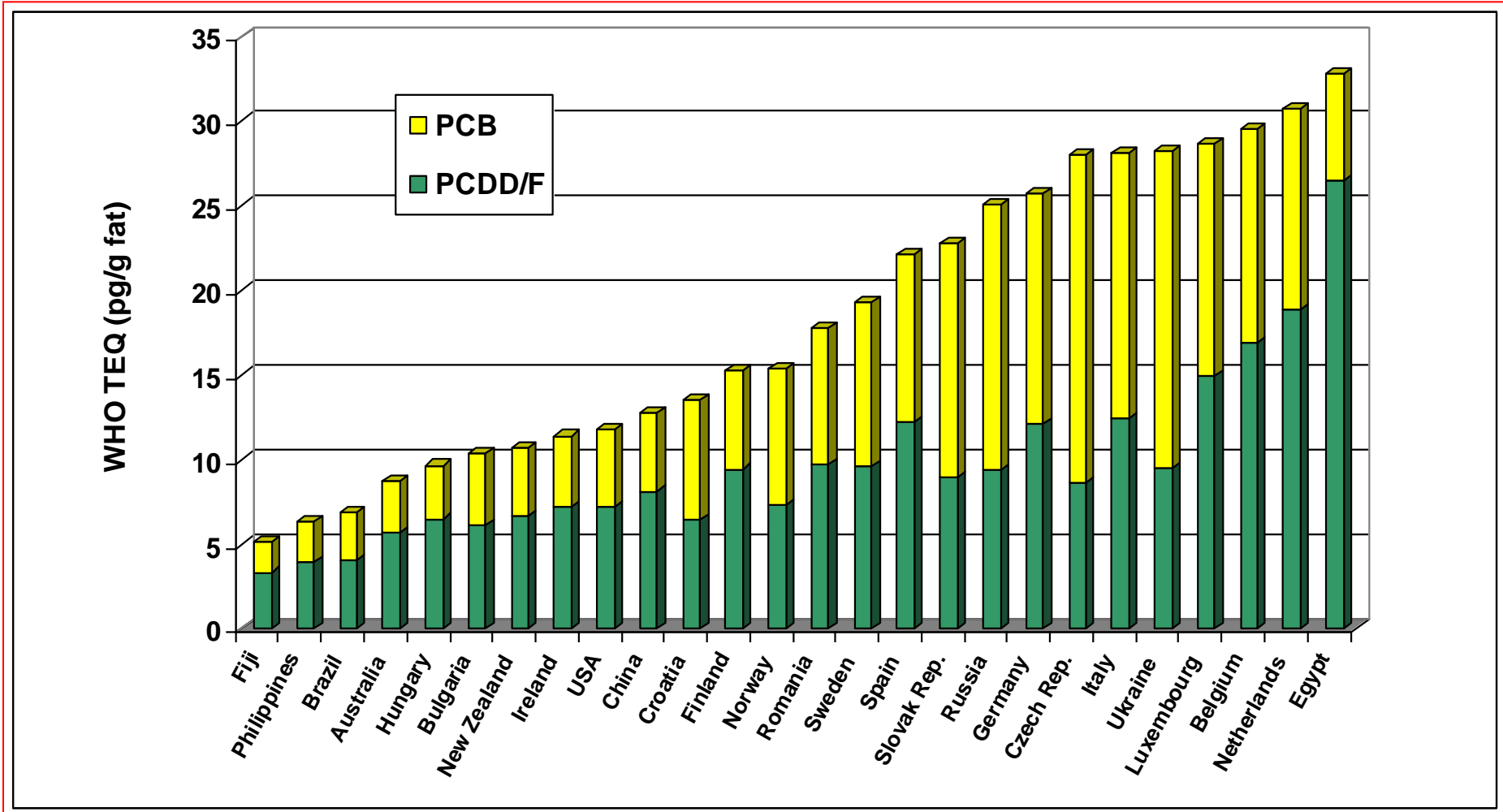
Zdroj: AOPK ČR
Source: AOPK ČR

3. kolo WHO-koordinované expoziční studie

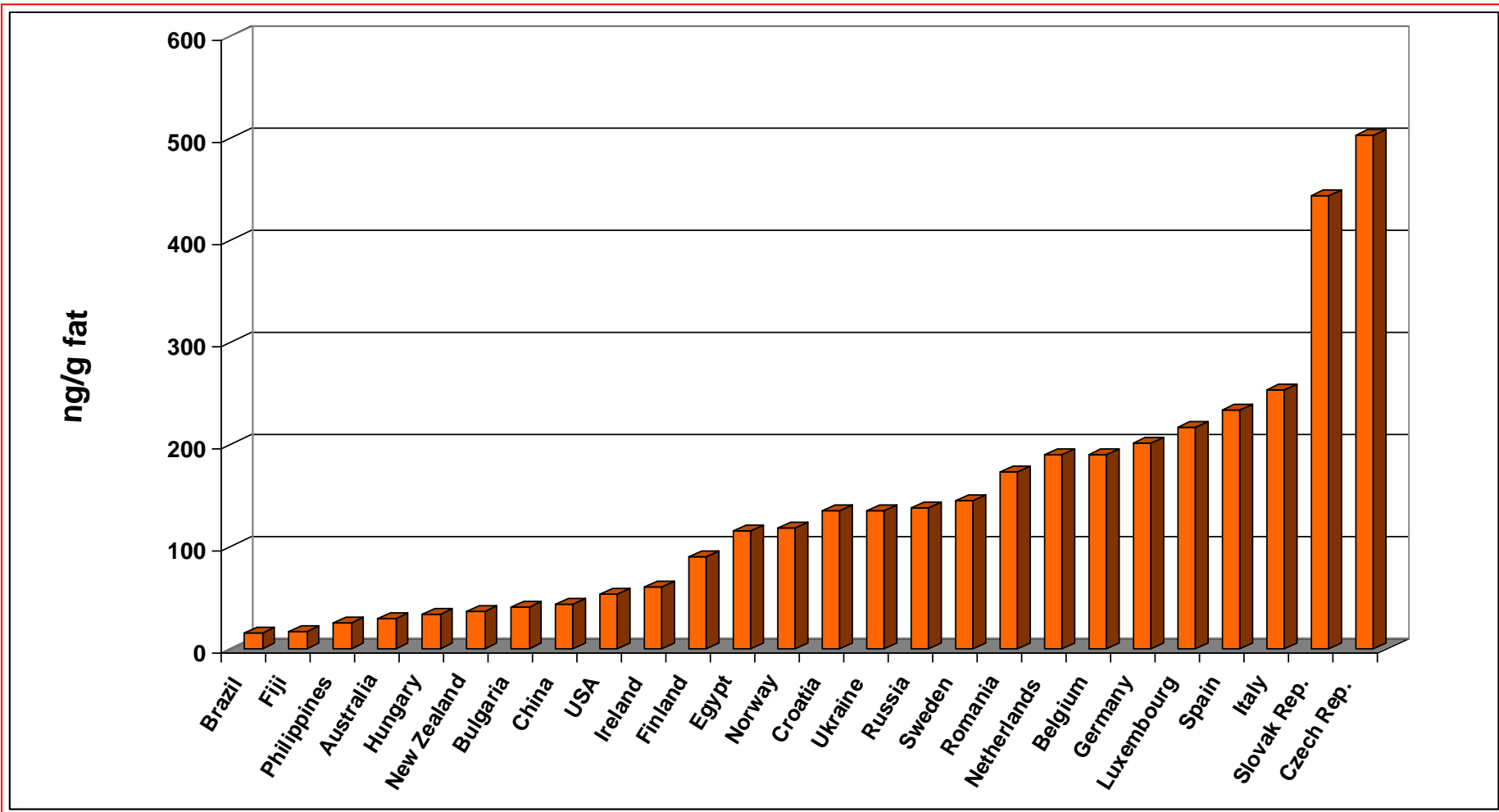
Stav

- ↪ 18 zemí poslalo kumulativní vzorky na analýzu do referenční laboratoře před 31/12/2001.
- ↪ 8 zemí poslalo vzorky v roce 2002.
- ↪ Všechny analýzy PCDDs, PCDFs a PCBs byly ukončeny v březnu 2003.
- ↪ Analýza POPs a PBDEs byla provedena poté.
- ↪ Současně bylo provedeno hodnocení demografických dat.

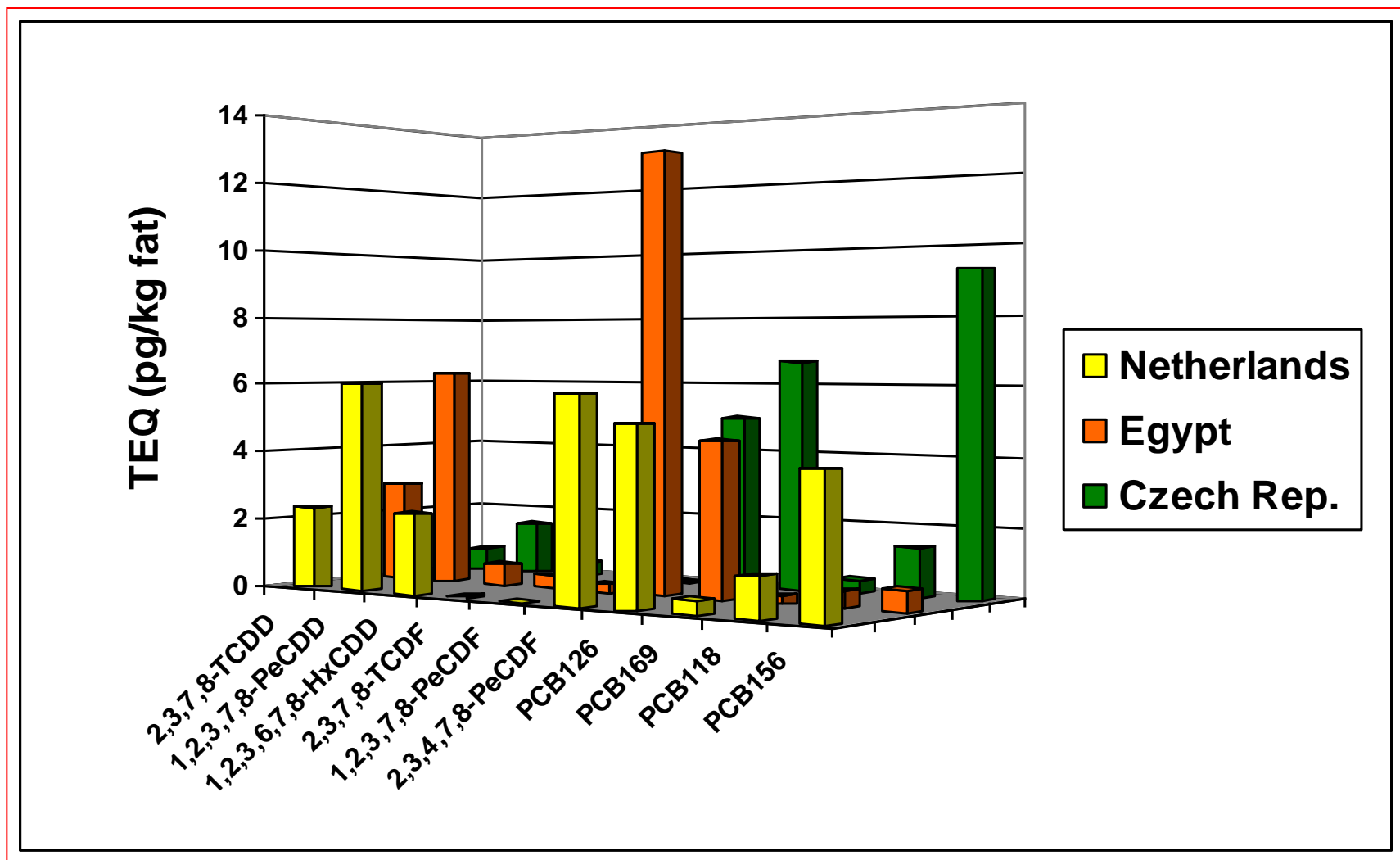
Príspevky PCDDs/Fs a PCBs k celkovej hodnote TEQ v materskom mliece v rôznych zemích

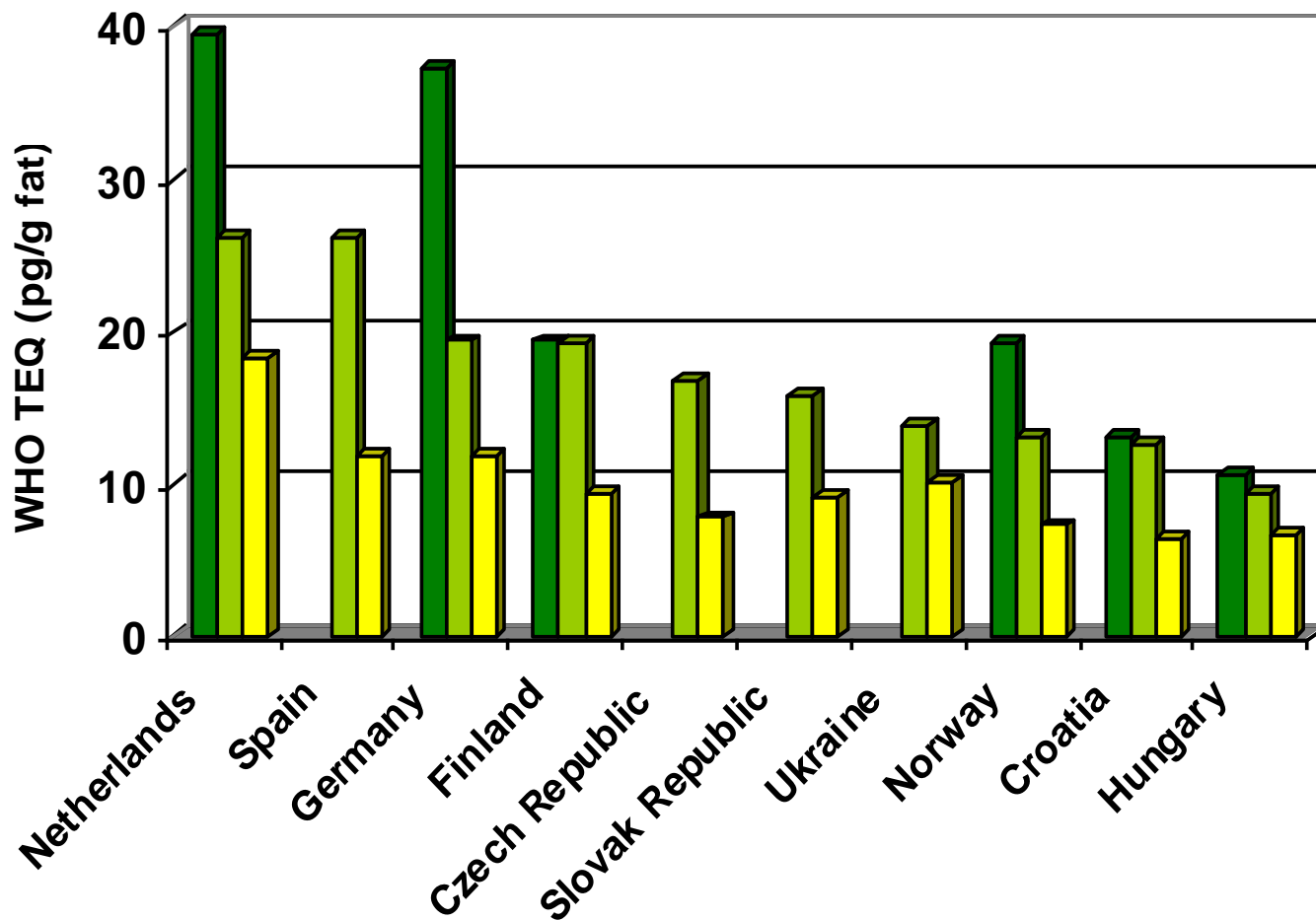
Množství (mediány) indikátorových PCBs v mateřském mléce v různých zemích

Dioxinům-podobné kongenery v mateřském mléce

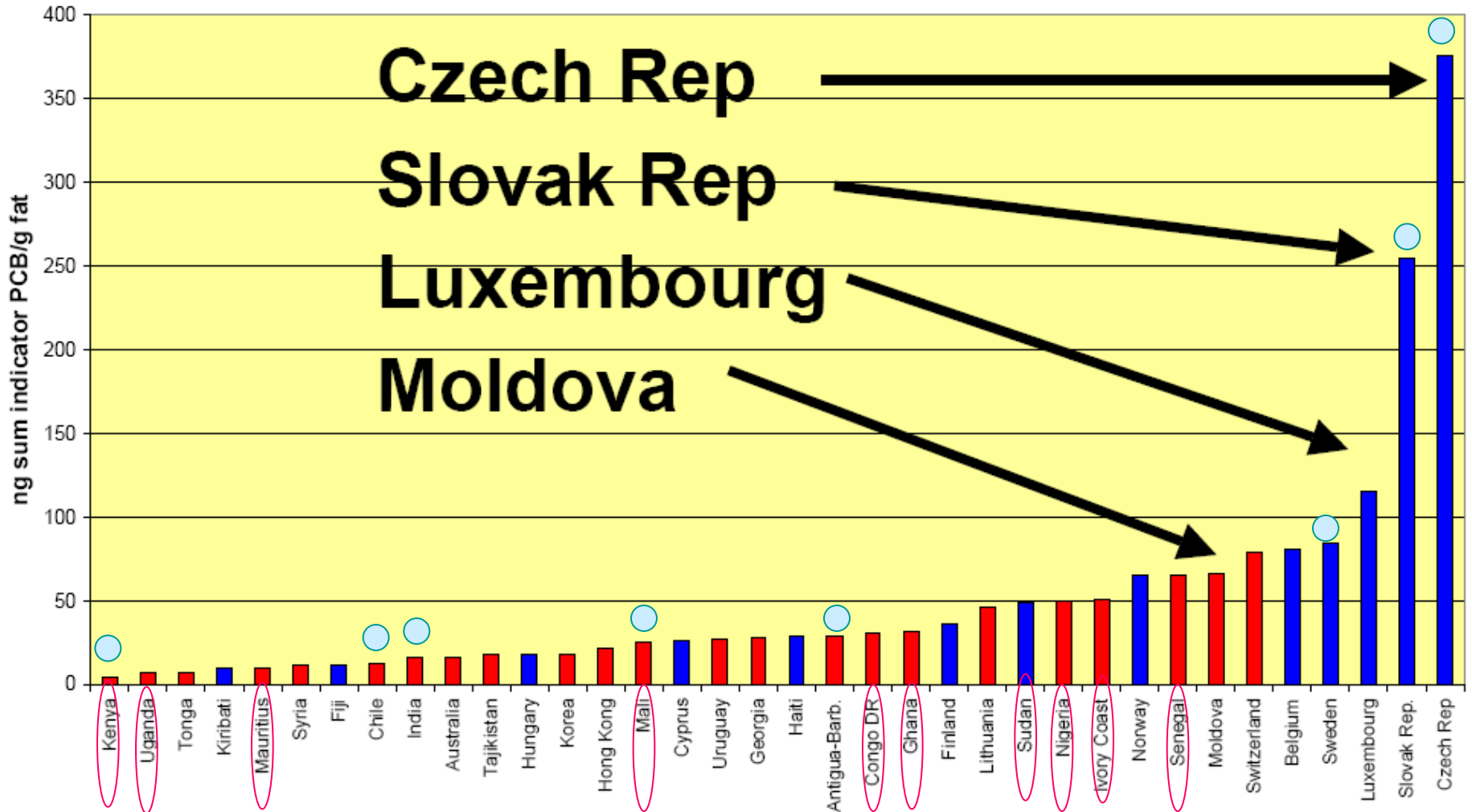

Časový trend PCDDs/Fs v lidském mléce

POPs v mateřském mléce, studie WHO, 2008-9 – S

6 PCBs [mg.kg⁻¹ tuku]
4th and 5th round: sum of 6 indicator PCB

Czech Rep

Slovak Rep

Luxembourg

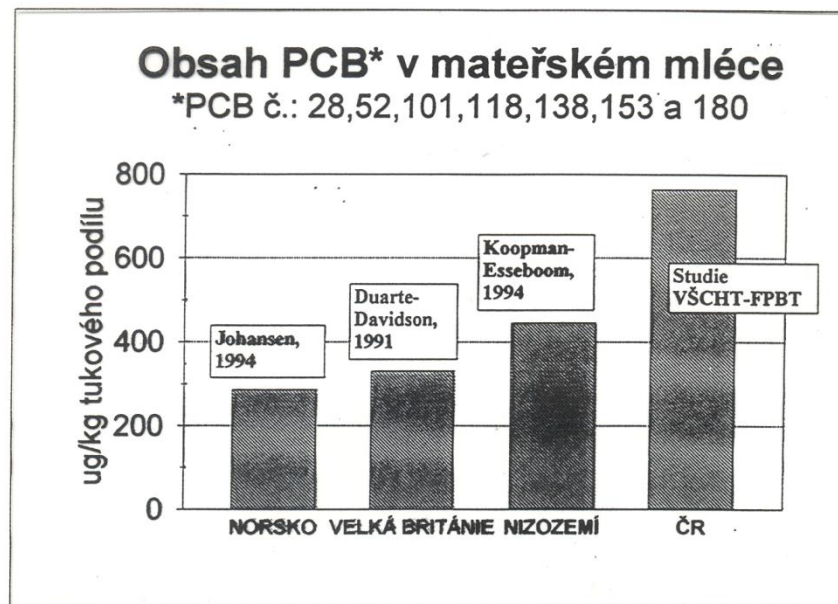
Moldova

PCBs v lidském mléce

SROVNÁNÍ HLADIN PCB V MATEŘSKÉM MLÉCE V RŮZNÝCH ZEMÍCH

* Řešeno v rámci společného projektu VŠCHT-FPBT

s Ústavem péče o matku a dítě, Praha 4

REFERENCE:

Johansen, H.R. et al.: J. Toxicol. Environ. Health, 42,1994

Duarte-Davidson, R. et al.: Chemosphere, 23, 1991

Koopman-Esseboom, C. et al.: Chemosphere, 28, 1994

Výroba PCBs v Československu

